

Hayat Bilgisi Dersi Öğretimi: Öğretmen, Öğretmen Adayı ve Akademisyen Görüşleri

Teaching Life Sciences Course: Opinions of Teachers, Teacher Candidates and Academicians

Özlem Gençer¹, Onur Batmaz²

¹*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ozlem_gencer_66@hotmail.com, (<https://orcid.org/0009-0003-8138-5386>)*

²*Sorumlu Yazar, Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, onur.batmaz@yobu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-9208-2645>)*

Geliş Tarihi: 14.11.2024

Kabul Tarihi: 10.03.2025

ÖZ

Öğrencilerin hayatı gözlemlediği, anladığı ve anlamlandırdığı bir ders olan Hayat Bilgisi dersinin öğretimi ilkökul dönemi için son derece önemlidir. Dolayısıyla bu dersin öğretimi sürecinde önemli bir etkiye sahip olan sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretimine yönelik görüşlerinin bir bütün olarak ele alınarak incelenmesi bu çalışmanın amacını ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubu, İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir ilde bulunan ve görev yapan 10 sınıf öğretmeninden, aynı ildeki üniversitede öğrenim gören 10 sınıf öğretmeni adayından ve üniversitede görev yapan 5 akademisyenden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış olup analiz sürecinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde yöntem/tekniklere, materyallere, ders kitaplarına, değer eğitime ve aile katılımına yönelik genellikle ortak görüşte bulundukları tespit edilmiştir. Bu çalışma, Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde önemli bir etkiye sahip olan sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenlerle yapılmış olup ebeveynlerin de Hayat Bilgisi dersi öğretimi sürecine yönelik görüşlerinin ele alındığı başka çalışmaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, hayat bilgisi, öğretmen, öğretmen adayı, görüş.

ABSTRACT

Teaching Life Sciences, a course in which students observe, understand and give meaning to life, is extremely important for the primary school period. Therefore, examining the opinions of primary school teachers, prospective primary school teachers and academicians, who have a significant impact on the teaching process of this course, as a whole, on the teaching of Life Sciences, reveals the purpose of this study. The study group of this study consists of 10 primary school teachers working in a province in the Central Anatolia Region, 10 prospective primary school teachers studying at a university in the same province and 5 academicians working at a university. The criterion sampling technique was used to determine the study group. Within the scope of the study, data were collected with a semi-structured interview form and the descriptive analysis technique was used in the analysis process. As a result of the research, it was determined that primary school teachers, primary school teacher candidates and academicians generally have a common opinion on methods/techniques, materials, textbooks, value education and family participation in the teaching of Life Sciences course. This study was conducted with

primary school teachers, prospective primary school teachers and academicians, who have a significant impact on the teaching of Life Sciences, and it is recommended that other studies be conducted in which the opinions of parents on the teaching process of Life Sciences are also addressed.

Keywords: Academician, life sciences, teacher, teacher candidate, opinion.

GİRİŞ

Günümüzde bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, bilgiyi ve teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilen nitelikli bireylerin yetiştirilmesi önem arz etmektedir. Özellikle bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler hem bireyleri hem de toplumları etkilemektedir. Dolayısıyla yetiştirilen bireylerin de karşılaşacağı yenilikler ve değişikliklerle birlikte bu gelişmelere uyum sağlaması ve yaşadığı çağın gerekliliklerini yerine getirmesi gerekmektedir. Bunun da eğitim yoluyla gerçekleşecek olması yadsınamaz bir gerçektir. Eğitimle birlikte birey, içinde bulunduğu çağa uyum sağlayabilmekte; bilgi, beceri, değer, tutum ve düşünceye sahip olabilmektedir. Tay (2017) da bireylerin çevresiyle ve yaşadığı toplumla uyum içinde hayatını devam ettirebilmesi için gerekli bilgi, beceri, tutum, alışkanlık ve değerleri edinmesinin formal bir şekilde temel düzeyde Hayat Bilgisi dersiyle olduğunu vurgulamaktadır. Hayat Bilgisi dersi, iyi birer vatandaş yetiştirmek için çocuğun gelişim özelliklerine, ihtiyaçlarına ve ilgilerine göre hazırlanmış; zamanın ruhuyla içinde yaşanılan sosyal çevrenin özelliklerini yansıtan, dünyanın fiziksel, sosyal ve teknolojik gerçekleriyle çocuğu karşılaştıran; birey, toplum, doğa ve teknolojinin değişim ve zaman boyutuyla ele alındığı toplu öğretim anlayışıyla oluşturulan bir derstir (Karatekin, 2021). İlkokuldaki temel derslerden olan Hayat Bilgisi dersiyle öğrenciler yaşamlarında çeşitli problemlerle baş edebilmeyi öğrenmekte, her türlü duruma uygun bir şekilde eğitim almakta ve hayata hazırlanmaktadırlar (Aktepe vd., 2017; Esem, 2020). Hayat Bilgisi dersi; çocukların içinde bulunduğu ortamları tanımalarını; bilgi, beceri ve değerlerini içselleştirmelerini sağladığı, hayata dair bütün olguların yer aldığı bir derstir (Çelik, 2020). Hayat Bilgisi dersi; bireyin kendisine, ailesine ve çevresine uyum sağlarken aynı zamanda yasalara karşı görev ve sorumluluklarının da neler olduğunu bilinmesinde önemli bir ders olduğu belirtilmekte; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışların en yoğun olarak bu derste yer almasından dolayı ayrı bir öneme sahip olduğu da vurgulanmaktadır (Erden, 1998; Sönmez, 2010).

Hayat Bilgisi dersi yapısı gereği kapsam olarak birçok bilim dalını bünyesinde barındırdığından geniş alan tasarımına göre düzenlenmiş ve dersin kapsamı insan, doğa ve toplum olarak belirtilmiştir (Tay, 2017). Birçok disiplini bütüncül bir şekilde kapsayan Hayat Bilgisi dersinde öğrenciler, yakın çevreden ve somut örneklerden başlayarak yaşam boyunca kullanabilecekleri beceriler edinirler (Güven, 2010). Bireylerin ferdi olarak hayatlarını sürdürme olanaklarının bulunduğu bu derste, yaşam becerilerinin önemli bir rolünün olduğu görülmektedir. Böylece öğrencilere, Hayat Bilgisi dersinde bahsedilen bilgi ve becerilerin gerçek yaşamda en verimli şekilde nasıl kullanılması gerektiğine dair yetkinlikler kazandırılmaktadır (Tuncer, 2009). Ayrıca Hayat Bilgisi dersiyle öğrenciler yaratıcı, kendine güvenen, kendi kendine öğrenebilen iyi bir yurttaş olarak topluma kazandırılmaktadır (Uçuş-Güldal & Demirbaş, 2017). Hayat Bilgisi dersinin içeriğinde de öğrencilerin sosyal bir varlık olarak ele alındığı ve topluma uyum sağlaması gerektiği göze çarpmaktadır (Şimşek, 2013). Bektaş (2012) da Hayat Bilgisi dersinin, öğrencilerin yaşadıkları toplum hayatının ve doğal çevrenin gerçek ortamlarındaki doğallığı içerisinde ele alındığı ve onların gelişim düzeylerine uygun bir biçimde düzenlendiği; ilgilerine ve meraklarına hitap eden bir ders olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin edindikleri bilgileri yaşamlarına uyarlamalarına olanak sağlayan, gelecekte karşılaşacakları zorlukların üstesinden gelmelerine imkân tanıyan, her türlü ortama uygun hareket edebilen, üretken ve fikirlerini bilime dayandırma becerisine sahip olmalarını sağlayan Hayat Bilgisi dersi önemli bir görev üstlenmekte (Yılmaz & Göçen, 2019) ve bu dersin öğretiminde sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin etkisi de yadsınamaz bir

gerçekdir. Hayat Bilgisi dersi öğretim sürecinin sınıf öğretmenleri tarafından nasıl gerçekleştirildiğinin belirlenmesi ve etkili bir Hayat Bilgisi dersinin gerçekleşmesi için ön koşul olarak düşünülebilir. Öğrencinin yaşantısında edindiği bilgi, beceri, tutum, değer ve düşünceleri daha iyi anlamlandırmasını sağlayan Hayat Bilgisi dersinin öğretimini gerçekleştirecek öğretmenlerin yeterli bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Nitekim Kayabaş (2008) da öğretmenlerin çağın ihtiyaçları doğrultusundaki bilgi ve becerilere sahip olmadıkça değişimin yapısal uyumunun ve kalkınmasının mümkün olmayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde aldıkları eğitimle birlikte öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri, tutum ve değerlerin bilgisine de sahip olmaları beklenmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının almış oldukları bu eğitim, öğrencilerin gelecekteki akademik ve sosyal başarıları açısından son derece önem arz etmektedir (Yıldırım, 2021). Bu adayların öğretmenlik hayatlarında gerçekleştirecekleri etkili ve verimli bir Hayat Bilgisi dersi için üniversitede aldıkları “Hayat Bilgisi Öğretimi” dersinin nitelikli olması gerekmektedir. Nitelikli bir “Hayat Bilgisi Öğretimi” dersi için de akademisyenlere önemli görevler düştüğü aşikârdır. Akademisyenler tarafından “Hayat Bilgisi Öğretimi”yle dersin ve çağın gerekleri doğrultusunda bilgi, beceri tutum ve değere sahip teknolojik imkânlardan faydalanabilen öğretmen adaylarının yetiştirilmesi gerekmektedir. Şişman (2009) da eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının; genel kültür, meslek bilgisi ve konu alanı bilgisi bakımından geliştirmesi ve yeterli hale getirilmesinin amaçlandığını vurgulamaktadır.

İlkokul 1, 2 ve 3. sınıfta yer alan Hayat Bilgisi dersiyle ilgili okul dışı öğrenme ortamlarına (Aydın & Çelik, 2024; Doğan, 2022; Karbeyaz & Kurt, 2020; Ürey & Kaymakçı, 2020), kavram öğretimine (Aktepe vd., 2017; Altun, 2016; Çaycı, 2009), değer eğitimine (Erbaş, 2020; Erbaş & Başkurt, 2022; Gökçe & Dündar, 2021; Meydan & Bahçe, 2010), karşılaşılan sorunlara (Peker, 2024) vb. birçok alanda çalışmaların olduğu görülmektedir. Ancak Hayat Bilgisi dersinin öğretimiyle ilgili alan yazında; sınıf öğretmeni adaylarıyla (Ütkür, 2018; Yeşil & Aslan, 2020; Yıldırım, 2021) ve sınıf öğretmenleriyle (Batmaz, 2022a) ilgili yapılan çalışmalara rastlanılmıştır. Hayat Bilgisi dersi öğretiminin paydaşlarından olan akademisyenlerle yapılan çalışmaya rastlanılmaması ve bu dersin öğretiminde önemli bir role sahip olan sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşlerinin bir bütün olarak ele alınması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca Hayat Bilgisi dersinin öğretimine yönelik hem sınıf öğretmenlerinin hem de sınıf öğretmeni adayları ile akademisyenlerin görüşlerinin incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamış olması da bu çalışmanın özgün değerini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın, Hayat Bilgisi dersi öğretimiyle ilgili yapılacak çalışmalara katkı sunacağı, Hayat Bilgisi dersi öğretimi sürecinin daha iyi bir şekilde anlaşılmasına ve dersin niteliğinin artırılmasına da yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- İlkokulda okutulan derslerin önem derecesiyle ilgili görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisine yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki yöntemlere/tekniklere yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki materyal kullanımına yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarına yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki değer eğitimine yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretiminin ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik görüşler nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki aile katılımına yönelik görüşler nelerdir?
- Lisans eğitimi sürecindeki Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik görüşler nelerdir?
- Daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine yönelik görüşler nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Hayat Bilgisi dersinin öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir ya da birkaç açıklayıcı durumun nitel bir şekilde derinlemesine araştırılmasıdır. Ayrıca durum çalışması, sınırlı olan bir sistemin nasıl çalışıp işlediğine yönelik ilgili sistemin hem derinlemesine ele alınmasını hem de sistematik bir şekilde bilgi edinilmesini kapsamaktadır (Chmiliar, 2010; Hagan, 2006). Bu çalışmada da Hayat Bilgisi dersinin öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşlerinin bir bütün olarak derinlemesine ele alınması amaçlandığından durum çalışması deseninden faydalanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir ilde bulunan ve görev yapan 10 sınıf öğretmeninden, aynı ildeki üniversitede öğrenim gören 10 sınıf öğretmeni adayından ve üniversitede görev yapan 5 akademisyenden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme, bir araştırmada belli nitelikleri taşıyan kişiler, durumlar veya nesnelerden oluşturulabilmektedir. Böylece örneklem için belirlenen kriteri karşılayan birimler (durumlar, nesneler vb.) örnekleme alınır (Büyüköztürk vd., 2020). Bu çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin en az sekiz yıllık deneyime sahip olmaları (her sınıf düzeyinde iki kez görev yapması), sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi dersini almaları, akademisyenlerin de sınıf eğitimi alanında doktora yapmış olmaları, Hayat Bilgisi alanında bilimsel çalışmalar yapmış olmaları veya Hayat Bilgisi Öğretimi dersini lisans düzeyinde en az bir kez yürütmüş olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

		Sınıf Öğretmenleri	Sınıf Öğretmeni Adayları	Akademisyenler
Cinsiyet	Kadın	5	2	-
	Erkek	5	8	5
Kıdem	10-15 yıl	3	-	3
	16-20 yıl	1	-	2
	20 yıl üzeri	6	-	-

Tablo 1’e göre çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin beşinin erkek, beşinin kadın; üçünün 10-15 yıl, birinin 16-20 yıl ve altısının 20 yıl üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu; öğretmen adaylarının da ikisinin kadın ve sekizinin erkek olduğu görülmüştür. Ayrıca akademisyenlerin tamamının erkek olduğu, üçünün 10-15 yıl ve ikisinin 16-20 yıl mesleki deneyime sahip olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışma kapsamında veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Hayat Bilgisi dersinin öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşlerinin bir bütün olarak ele alınması amaçlandığından sorular hazırlanırken bu duruma dikkat edilmiştir. Örneğin, sınıf öğretmenlerine “*Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandığınız yöntemler/teknikler nelerdir?*” sorusu sorulurken sınıf öğretmeni adaylarına ve akademisyenlere “*Hayat Bilgisi dersi öğretiminde hangi yöntemler/teknikler kullanılmalıdır?*” sorusu sorulmuştur. Böylece çalışma grubunda yer alan katılımcıların Hayat

Bilgisi dersi öğretimine ilişkin görüşlerinin soru temelinde de bir bütün olarak ele alınması amaçlanmıştır. Araştırmanın geçerliğinin artırılması için sınıf eğitimi alanında üç öğretim üyesinden ve iki öğretmenden görüşme formuna yönelik uzman görüşü alınmıştır. Dil ve anlatıma yönelik yapılan düzeltmeler (Hayat Bilgisi öğretiminde ifadesi yerine Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ifadesi, ders materyallerine ilişkin ifadesi yerine ders kitaplarına ifadesi vb.) doğrultusunda görüşme formuna son hali verilmiş ve çalışma grubunda yer almayan iki sınıf öğretmeni, iki sınıf öğretmeni aday ve iki öğretim üyesiyle pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Böylece gerçekleştirilen pilot görüşmelerle, görüşme esnasında yaşanabilecek durumların belirlenmesi ve araştırmanın güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Pilot görüşmelerde katılımcılardan dil ve anlatım vb. herhangi bir düzeltme talebi olmadığından çalışma grubuyla yapılan görüşmelerle veriler toplanmıştır. Sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmeni adayları ve akademisyenlerle gerçekleştirilen görüşme formlarında *“İlkokulda okutulan dersleri önem derecesine göre sıralarsanız hangi dersi ilk sıraya koyarsınız? Neden?”* ortak sorular yer almıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda *“Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandığınız materyaller nelerdir?”* sorusu bulunurken sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşme formlarında *“Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?”* sorusu yer almaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın kapsamı doğrultusunda etik kurul izni (Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu 21/12/2023 tarihli ve 09/17 kararıyla) alındıktan sonra çalışmaya katılmaya gönüllü sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmeni adayları ve akademisyenlerden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanma sürecinde yapılan görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmış olup ayrıca araştırmacı tarafından da yazılı notlar tutulmuştur. Tutulan yazılı notlar görüşme sonucunda katılımcılara okutulmuş olup eklemek istedikleri durumları belirtmeleri istenmiştir. Ayrıca görüşme esnasında alınan ses kayıtları da transkript edilerek yazılı notlarla birlikte analiz edilmiştir. Analiz sürecinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, araştırma sürecinde kullanılan gözlem, görüşme, belge vb. veri toplama araçlarında bulunan soru veya konu temeline dayanılarak yapılan analiz çeşididir (Ekiz, 2020). Bu çalışmadan elde edilen veriler de önceden hazırlanan sorular doğrultusunda iki sınıf eğitimi alanında uzman tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analiz sonrasında uzmanlar tarafından farklı kodlamalar ortaya çıkmış, bu kodlamaları uzmanlar tekrar değerlendirerek kodlama uyumunu sağlamıştır. Ayrıca araştırma bulgularının katılımcıların görüşme esnasında sorulan sorulara verdikleri yanıtlardan yapılan doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulması, çalışmanın güvenilirliğinin artırılması açısından önemli görülmüştür. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenleri Ö1, Ö2, ...; sınıf öğretmeni adayları ÖA1, ÖA2, ... ve akademisyenler A1, A2, ... şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında Hayat Bilgisi dersi öğretim sürecine yönelik sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenlerin görüşlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin İlkokulda Okutulan Derslerin Önem Derecesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, *“İlkokulda okutulan dersleri önem derecesine göre sıralarsanız hangi dersi ilk sıraya koyarsınız? Neden?”* sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

İlkokulda Okutulan Derslerin Önem Derecesine Göre Sıralanmasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Önem derecesi	Neden?	f
Hayat Bilgisi	Temel yaşam becerilerine yer verme (Ö1,Ö3,Ö4, Ö6,Ö7)	5
	İçeriğinde günlük konuları barındırma (Ö1,Ö7,Ö8)	3
	Çocuğu günlük hayata hazırlama (Ö7)	1
Türkçe	Okuma yazma becerisi kazandırma (Ö2,Ö3,Ö4,Ö6)	4
	Okuduğunu anlama becerisi sağlama (Ö4,Ö5)	2
	Tüm dersleri kapsayan bir ders olma (Ö5,Ö9)	2
	İfade becerisi kazandırma (Ö10)	1

Tablo 2’ye göre ilkokuldaki derslerin önem derecesine göre sıralanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin çoğunluğunun (f=7) Türkçe ya da Hayat Bilgisi derslerine ilk sırada yer verirken, üç öğretmen de Hayat Bilgisi ve Türkçe derslerine birlikte ilk sırada yer vermiştir. Temel yaşam becerilerine yer verme, içeriğinde günlük konuları barındırma ve çocuğu günlük hayata hazırlamasından dolayı öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersinin daha önemli olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca okuma yazma becerisi kazandırma, okuduğunu anlama becerisi sağlama, tüm dersleri kapsayan bir ders olma ve ifade becerisi kazandırmasından dolayı öğretmenlerin Türkçe dersinin daha önemli olduğunu belirttikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Günlük hayatta kullandığımız beceriler birey için önemli olduğu için temel yaşam becerileri kazandırması açısından Hayat Bilgisi dersi önceliklidir. Yaşam becerilerine sahip olan öğrenciler hem hayatta hem okulda başarılı olurlar.”

Ö7: “Hayati olarak beceriler kazandırması açısından Hayat Bilgisini ön sıraya alırım. İlkokulda kazanılan yaşam becerileri önemlidir. Okula uyum hayata uyum söz konusu olduğu için Hayat Bilgisi hayata dair bilgiler edinmeyi sağlar.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “İlkokulda okutulan dersleri önem derecesine göre sıralarsanız hangi dersi ilk sıraya koyarsınız? Neden?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

İlkokulda Okutulan Derslerin Önem Derecesine Göre Sıralanmasına İlişkin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Yönelik Bulgular

Önem derecesi	Neden?	f
Hayat Bilgisi	Temel yaşam becerilerine yer verme (ÖA2,ÖA7,ÖA8,ÖA10)	4
	Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlama (ÖA5)	1
	Kişiler arası uyum sağlama (ÖA7)	1
	Toplumsal yaşamı kolaylaştırma (ÖA7)	1
Türkçe	Okuma yazma becerisi kazandırma (ÖA1,ÖA3,ÖA4)	3
	Tüm dersleri kapsayan bir ders olma (ÖA1)	1
	Diğer derslerin başarısını artırma (ÖA4)	1
Fen Bilimleri	Günlük hayatla ilişkili olması (ÖA6)	1
Matematik	Analitik ve mantıksal düşünme imkânı kazandırma (ÖA9)	1
	Matematiksel işlem becerisi kazandırma (ÖA9)	1

Tablo 3' e göre ilkokuldaki derslerin önem derecesine göre sıralanmasına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri incelendiğinde; adayların önemli bir kısmı (f=5) temel yaşam becerilerine yer verme, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlama, kişiler arası uyum sağlama ve toplumsal yaşamı kolaylaştırma nedenlerinden dolayı Hayat Bilgisi dersine öncelik verdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları, Türkçe, Fen Bilimleri ve Matematik derslerini de önem derecesine göre yaptıkları sıralamada ilk sırada yer verdikleri görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA2: “Hayat Bilgisi. Ders adından da anlaşılacağı gibi hayatın bilgisini yani çocukların bütün yaşamlarını boyunca kullanacakları kazanımları içerdiği için daha önemli.”

ÖA7: “Hayat Bilgisi çünkü temel yaşam becerilerini, kişiler arası uyum öğretimini temel almış bir ders dolayısıyla çocuğun günlük yaşamı için kolaylaştırıcı bir nitelik.”

Akademisyenlere, “İlkokulda okutulan dersleri önem derecesine göre sıralarsanız hangi dersi ilk sıraya koyarsınız? Neden?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

İlkokulda Okutulan Derslerin Önem Derecesine Göre Sıralanmasına İlişkin Akademisyenlerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Önem derecesi	Neden?	f
Türkçe	Okuma yazma becerisi kazandırma (A1,A3,A5)	3
	İfade becerisi kazandırma (A3,A5)	2
	Okuduğunu anlama becerisi sağlama (A1)	1
	Tüm dersleri kapsayan bir ders olma (A3)	1
Hayat Bilgisi	Temel bir ders olma (A4)	1
	Değer kazanımı sağlama (A4)	1
	Temel yaşam becerilerine yer verme (A2)	1
	İçeriğinde günlük konuları barındırma (A4)	1
	Çocuğu günlük hayata hazırlama (A2)	1

Tablo 4'e göre ilkokuldaki derslerin önem derecesine göre sıralanmasına yönelik akademisyen görüşleri incelendiğinde; akademisyenlerin tamamının (f=5) Türkçe ya da Hayat Bilgisi derslerine ilk sırada yer verdikleri görülmüştür. Akademisyenler; okuma yazma becerisi kazandırma, ifade becerisi kazandırma, okuduğunu anlama becerisi sağlama ve tüm dersleri kapsayan bir ders olmasından dolayı Türkçe dersinin daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca temel bir ders olma, değer kazanımı sağlama, temel yaşam becerilerine yer verme, içeriğinde günlük konuları barındırma ve çocuğu günlük hayata hazırlamasından dolayı akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersinin daha önemli olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A1: “Türkçe dersini ilk sıraya koyarım. Çünkü uluslararası sınavlardan alınan sonuçlar toplum olarak okuduğumuzu anlama noktasında problem yaşadığımızı gösteriyor. Öncelikle dilimizi doğru bir şekilde öğretebilirsek diğer disiplinleri daha doğru şekilde verebiliriz.”

A4: “Hayat Bilgisi dersini öncelikli söylerim. Ve ilişkili diğer dersler olan Fen ve Sosyal Bilgiler dersini de ardından derim. İnsan doğasına dayanan günlük konuların olması, temel-mihver bir ders olmasından kaynaklı bu derse her zaman ihtiyaç vardır. Ayrıca değerlerinde yoğun olarak verildiği bir ders olması da önemli.”

Özetle ilkokuldaki derslerin önem derecesine göre sıralanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun Hayat Bilgisi veya Türkçe derslerine ilk sırada yer verdikleri belirtilmiş olup bu derslere yönelik temel yaşam becerilerine yer verme, okuma yazma becerisi kazandırma ve tüm dersleri kapsayan bir ders olma şeklindeki görüşler ortak görüşler olarak vurgulanmıştır.

3.2. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “*Hayat Bilgisi denilince aklınıza ne geliyor?*” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Görüşler	f
Gerçek hayata hazırlama (Ö1,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö8,Ö9)	7
Temel yaşam becerileri kazandırma (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö8)	6
Bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme (Ö7,Ö8,Ö9)	3
Günlük yaşama ait sorunları çözebilme yetisi kazandırma (Ö1,Ö2,Ö10)	3

Tablo 5’e göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisine yönelik görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin çoğunluğu (f=7) Hayat Bilgisine yönelik “gerçek hayata hazırlama” şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca Hayat Bilgisine yönelik öğretmenler; temel yaşam becerileri kazandırma, bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme, günlük yaşama ait sorunları çözebilme yetisi kazandırma şeklinde görüş belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Çocuğu hayata hazırladığı için hayatta karşılaştıkları sorunları önceden tanıma ve bu sorunları çözebilme becerisi kazandırma. Gerçek hayata hazırlık yapabilme durumu ve yaşamın okula aktarımı olarak aklımda canlanmaktadır.”

Ö9: “İnsan geliyor. İnsanın günlük yaşamda karşılaştıkları olaylar, çözüm yolları aklıma geliyor.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “*Hayat Bilgisi denilince aklınıza ne geliyor?*” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Görüşler	f
Bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme (ÖA4,ÖA5,ÖA6,ÖA8,ÖA10)	5
Temel yaşam becerileri kazandırma (ÖA1,ÖA3,ÖA7,ÖA8,ÖA9)	5
Toplumsal yaşamı tanımayı sağlama (ÖA2,ÖA6,ÖA7)	3
Kültürel unsurları barındırma (ÖA1,ÖA3,ÖA6)	3
Değerleri kazandırma (ÖA4)	1

Tablo 6’ya göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisine yönelik görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (f=5) Hayat Bilgisine yönelik “bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme” ve “temel yaşam becerileri kazandırma” şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca Hayat Bilgisine yönelik öğretmen adayları; toplumsal yaşamı tanımayı

sağlama, kültürel unsurları barındırma ve değerleri kazandırma şeklinde görüş belirtmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA3: “Hayat Bilgisi dersi denilince aklıma temel yaşam becerileri geliyor. Ayrıca toplumun yapısı, kültürü ve değerleri aklıma geliyor.”

ÖA8: “Yaşamsal beceriler, yaşam standartlarına erişebilmek için gerekli bilgiler akla gelmektedir.”

Akademisyenlere, “Hayat Bilgisi denilince aklınıza ne geliyor?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Akademisyenlerin Hayat Bilgisine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Görüşler	f
Toplumsal yaşamı tanımayı sağlama (A2,A3,A4,A5)	4
Temel yaşam becerileri kazandırma (A1,A2,A3,A4)	4
Bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme (A1,A3,A4)	3
Diğer derslerin temeli olma (A4)	1
Nezaket kurallarını kazandırma (A3)	1
Kültür oluşturma süreci (A5)	1
Değerleri kazandırma (A3)	1

Tablo 7’ye göre akademisyenlerin Hayat Bilgisine yönelik görüşleri incelendiğinde; akademisyenlerin çoğunluğu (f=4) Hayat Bilgisine yönelik toplumsal yaşamı tanımayı sağlama ve temel yaşam becerileri kazandırma şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca Hayat Bilgisine yönelik akademisyenler; bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme, diğer derslerin temeli olma, nezaket kurallarını kazandırma, kültür oluşturma süreci ve değerleri kazandırma şeklinde görüş belirtmişlerdir. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A3: “Öğrencilere temel yaşam becerileri kazanması, nezaket, görgü kurallarını edinme, toplumsal yaşama dair şeylerin kazanılmasını sağlama, temel bilgilerin, becerilerin verildiği derstir. Özellikle kırsal kesimdeki çocuklar için önemlidir bu özelliklerin kazandırılması. Ayrıca değerlerin edinilmesinde de ayrı bir öneme sahiptir.”

A5: “Hayat Bilgisi dersini doğrudan bir yaşam anlayışı olarak bu anlayışı tanıma ve kültür inşa etme süreci olarak görüyorum. Bu nedenle bu ders toplumun genel dinamikleri ve bu bağlamda bireyden istedikleri ile şekillenen bir ders içeriğine sahip olması gerektiğini düşünüyorum.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisine yönelik görüşleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğu Hayat Bilgisine yönelik temel yaşam becerileri kazandırma, bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme şeklinde ortak görüşte bulunmuşlardır.

3.3. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Yöntemlere/Tekniklere Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandığınız yöntemler/teknikler nelerdir?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Kullandıkları Yöntemlere/Tekniklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Yöntemler/Teknikler	f
Örnek olay (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö8,Ö9,Ö10)	7
Drama (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)	6
Tartışma (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö7,Ö10)	6
Soru-cevap (Ö1,Ö2,Ö5,Ö7,Ö10)	5
Gezi-gözlem (Ö6,Ö8,Ö10)	3
Beyin fırtınası (Ö5,Ö7,Ö10)	3
Eğitsel oyun (Ö1,Ö3)	2
İstasyon (Ö2)	1
Problem çözme (Ö10)	1

Tablo 8'e göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandıkları yöntemlere ve/veya tekniklere ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerinin çoğunluğunun (f=7) örnek olay yöntemini daha çok kullandıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama, tartışma, soru-cevap, gezi-gözlem, beyin fırtınası, eğitsel oyun, istasyon ve problem çözme yöntemlerini/tekniklerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Soru-cevap, drama, tartışma, eğitsel oyunları, örnek olay yöntemlerini tercih ediyorum.”

Ö2: “Ben sınıfımda soru-cevap, tartışma, örnek olay, drama ve istasyon yöntemlerini kullanırım.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde hangi yöntemler/teknikler kullanılmalıdır?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Kullanılmasını Düşündükleri Yöntemlere/Tekniklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Yöntemler/Teknikler	f
Drama (ÖA1,ÖA5,ÖA6,ÖA7,ÖA8,ÖA10)	6
Örnek olay (ÖA1,ÖA2,ÖA4,ÖA6,ÖA8)	5
Rol oynama (ÖA1,ÖA2,ÖA7)	3
Gezi-gözlem (ÖA8,ÖA10)	2
Tartışma (ÖA3,ÖA4)	2
Soru-cevap (ÖA4,ÖA10)	2
Dedikodu (ÖA1)	1
Düşün-eşleş-paylaş (ÖA1)	1
Beyin fırtınası (ÖA2)	1
Eğitsel oyun (ÖA7)	1
Gösterip yaptırma (ÖA9)	1
Problem çözme (ÖA9)	1
Pazaryeri (ÖA9)	1

Tablo 9'a göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullanılmasını düşündükleri yöntemlere ve/veya tekniklere ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının çoğunluğu (f=6) Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama yönteminin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları; örnek olay, rol oynama, gezi-gözlem, tartışma, soru-cevap, dedikodu, düşün-eşleş-paylaş, beyin fırtınası, eğitsel oyun, gösterip yaptırma, problem çözme ve pazaryeri yöntemlerinin/tekniklerinin kullanılabileceğini belirttikleri görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA1: "Yaparak yaşayarak öğrenmeden hareketle drama, rol oynama, örnek olay, dedikodu, düşün-eşleş-paylaş gibi yöntem teknikleri kullanılabilir."

ÖA5: "Dramanın Hayat Bilgisi için en gerekli ve en uygun teknik olduğunu düşünüyorum. Bunun haricinde etkileşimi bol olan etkinlikler ve yöntem-teknikler Hayat Bilgisi dersi için uygundur."

Akademisyenlere, "Hayat Bilgisi dersi öğretiminde hangi yöntemler/teknikler kullanılmalıdır?" sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Kullanılmasını Düşündükleri Yöntemlere/Tekniklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Yöntemler/Teknikler	f
Drama (A1,A2,A3,A4,A5)	5
Proje (A1,A2,A4,A5)	4
Problem çözme (A1,A2,A3,A5)	4
Gezi-gözlem (A1,A3,A4,A5)	4
Tartışma (A2,A3,A4,A5)	4
Örnek olay (A2,A4,A5)	3
Soru-cevap (A2,A3,A5)	3
Beyin fırtınası (A2,A4,A5)	3
Rol oynama (A4,A5)	2
Eğitsel oyun (A2,A5)	2
Gösterip yaptırma (A2,A3)	2
İşbirlikli öğrenme (A2)	1

Tablo 10'a göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullanılmasını düşündükleri yöntemlere ve/veya tekniklere ilişkin görüşleri incelendiğinde; akademisyenlerin tamamının (f=5) Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama yönteminin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca akademisyenler; proje, problem çözme, gezi-gözlem, tartışma, örnek olay, soru-cevap, beyin fırtınası, rol oynama, eğitsel oyun, gösterip yaptırma ve işbirlikli öğrenme yöntemlerinin/tekniklerinin kullanılabileceğini belirttikleri görülmüştür. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A2: "Drama, örnek olay, problem çözme, tartışma, gösterip yaptırma, proje, soru-cevap, beyin fırtınası tekniği, oyun, işbirlikçi öğrenme vb. yöntem teknikler kullanılmalı diye düşünüyorum."

A4: "Aktif öğrenmeleri sağlayacak drama, projeyle öğrenme, gezi-gözlem, örnek olay, tartışma, rol oynama, beyin fırtınası yöntemlerinin, tekniklerinin Hayat Bilgisi dersinde kullanılması gerektiğini düşünüyorum."

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde yöntem/teknik kullanımıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmının drama ve örnek olay yöntemini kullandıklarını ya da kullanılmasını düşündüklerini ortak görüş olarak belirtmişlerdir. Ayrıca tartışma, soru-cevap, gezi-gözlem, beyin fırtınası, eğitsel oyun ve problem çözme yöntemleri/teknikleri de katılımcılar tarafından ortak görüş olarak ifade edilmiştir.

3.4. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Materyal Kullanımına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “*Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandığınız materyaller nelerdir?*” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Kullanılan materyaller	f
Akıllı tahta (Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö9,Ö10)	7
Görsel unsurlar (Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)	5
Web 2.0 araçları (Ö1,Ö2,Ö3,Ö7)	4
İnteraktif çalışmalar (Ö3,Ö6,Ö8)	3
Video ve animasyonlar (Ö2,Ö5,Ö9)	3
Yardımcı kaynaklar (Ö1,Ö9)	2
Poster hazırlama (Ö2,Ö7)	2
Konuyla ilgili materyaller hazırlama (Ö2,Ö7)	2
Öykü oluşturma (Ö1,Ö5)	2
Ders kitapları (Ö1,Ö9)	2
Sanal müze (Ö1,Ö5)	2
Kavram haritaları (Ö3)	1

Tablo 11’e göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullandıkları materyallere ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin çoğunluğunun (f=7) akıllı tahtayı kullandıkları görülmüştür. Ayrıca Hayat Bilgisi dersi öğretiminde öğretmenlerin; görsel unsurlar, Web 2.0 araçları, interaktif çalışmalar, video ve animasyonlar, yardımcı kaynaklar, poster hazırlama, konuyla ilgili materyaller hazırlama, öykü oluşturma, ders kitapları, sanal müze ve kavram haritalarından yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö3: “*Hayat Bilgisi öğretiminde çocukların daha çok teknoloji odaklı olması sebebiyle akıllı tahtayı tercih ediyorum. Buna ek olarak da kavram haritaları, web araçları, görseller, interaktif çalışmalar kullanıyorum.*”

Ö5: “*Web2.0 araçları, videolar, sanal müze, öyküler hazırlama, görsel hazırlama gibi etkinlikleri sınıfta kullanıyorum, akıllı tahtayı aktif olarak kullanıyorum.*”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “*Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?*” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Materyal Kullanımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Materyal kullanımıyla ilgili görüşler	f
İnteraktif çalışmalar yapılmalı (ÖA1,ÖA3,ÖA4,ÖA10)	4
Yardımcı kaynaklardan yararlanılmalı (ÖA2,ÖA5,ÖA8)	3
Görsel unsurlar kullanılmalı (ÖA7,ÖA9)	2
Web 2.0 araçları kullanılmalı (ÖA4,ÖA7)	2
Somut nesneler kullanılmalı (ÖA1,ÖA6)	2
Kavram haritaları kullanılmalı (ÖA3)	1

Tablo 12’ye göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde; öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (f=4) interaktif çalışmaların yapılması gerektiğine yönelik görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca öğretmen adayları Hayat Bilgisi dersi öğretiminde; yardımcı kaynakların, görsel unsurların, Web 2.0 araçlarının, somut nesnelerin ve kavram haritalarının kullanılmasına yönelik görüş belirtmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA1: “Bu kadar günlük yaşama hitap eden bir derste materyal kullanımı elbette çok etkili olacaktır. Öğrencilerin öğrendiklerini somutlaştırılmasını sağlayan materyallerin kullanılması önemli olmakla birlikte bunların kullanımı bilgilerin pratiğe dökmelerini de kolaylaştıracaktır. Ayrıca etkileşime dayalı araçlarda kullanılması öğrencilere fayda sağlayacaktır.”

ÖA4: “Hayat Bilgisi öğretiminde materyal kullanımı çok önemlidir. Bunun sebebi Hayat Bilgisindeki kazanımlar yaşantılarımızla ilişkilendirilip aktarılabilir. Ne kadar somut ve farklı materyaller, örnekler kullanırsak kazanımı daha çok sağlamış oluruz. Web araçları, etkileşimli uygulamalar gibi materyaller kullanılmalı.”

Akademisyenlere, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Materyal Kullanımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Materyal kullanımıyla ilgili görüşler	f
Somut nesneler kullanılmalı (A1,A2,A3,A4,A5)	5
İnteraktif çalışmalar yapılmalı (A2,A4,A5)	3
Akıllı tahta aktif kullanılmalı (A2,A4,A5)	3
Konuyla ilgili materyaller hazırlanmalı (A2,A3,A5)	3
Web 2.0 araçları kullanılmalı (A4,A5)	2

Tablo 13’e göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde; akademisyenlerin tamamı (f=5) somut nesnelerin kullanılması gerektiğine yönelik görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca Hayat Bilgisi dersi öğretiminde akademisyenler; interaktif çalışmaların yapılmasına, akıllı tahtanın aktif kullanılmasına, konu ile ilgili materyallerin hazırlanmasına ve Web 2.0 araçlarının kullanılmasına yönelik görüş belirtmişlerdir. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A1: “Öğrencinin yaş özellikleri düşünüldüğünde konuların somutlaştırılmasında materyal çok önemlidir. Böylece derslerde konuların somutlaştırılmasına yönelik materyallere fazlaca yer verilmeli. Bu materyaller yoluyla da öğrencilerin becerileri desteklenmiş olur.”

A2: “Hayat Bilgisi dersinde gerçek yaşam ürünlerinin kullanılması gerekmektedir. Gerçek materyallerin kullanılarak somut nesnelerle öğrencilerin konuyu daha iyi anlaşılması sağlanabilir. Aktif bir şekilde akıllı tahtalar kullanılmalı, etkileşimli uygulamalar kullanılmalı. Dersin öğretiminde kullanılacak materyaller geliştirilip ortaya konulmalı.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde materyal kullanımıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmının interaktif çalışmalar, Web 2.0 araçları ve somut nesneleri materyal olarak kullandıkları ya da kullanılmasını düşündüklerini ortak görüş olarak belirtmişlerdir.

3.5. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Ders Kitaplarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Ders Kitaplarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ders kitabıyla ilgili görüşler		f
Olumlu	Görsellerin içeriklerle uyumlu olması (Ö5,Ö7,Ö8)	3
	Ders kitabı içeriklerinin yeterli olması (Ö6,Ö10)	2
	İçeriklerin öğrenci seviyesine uygun olması (Ö7)	1
Olumsuz	Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8)	7
	Konu içeriklerinin yetersiz olması (Ö5,Ö9)	2
	Metinlerin dil ve anlatım yönünden eksik olması (Ö4)	1

Tablo 14’e göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin önemli bir kısmının (f=5) olumsuz görüş belirttiği, dört öğretmenin hem olumlu hem de olumsuz görüşte bulunduğu görülürken bir öğretmenin de olumlu görüş belirttiği görülmüştür. Ayrıca ders kitaplarıyla ilgili öğretmenlerin; görsellerin içeriklerle uyumlu olması, ders kitabı içeriklerinin yeterli olması ve içeriklerin öğrenci seviyesine uygun olmasından dolayı olumlu görüşte, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması, konu içeriklerinin yetersiz olması, metinlerin dil ve anlatım yönünden eksik olmasından dolayı da olumsuz görüşte bulundukları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Pekiştirme etkinlikleri konusunda yetersiz kalıyor. Her konu sonunda pekiştirme etkinlikleri eklenmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Ö2: “Ders kitaplarının eksik yanı etkinliklerinin az hatta hiç olmaması. O yüzden etkinliklere daha ağırlık verilmeli ki ek kaynağa ihtiyaç duyulmasın.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Ders Kitaplarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ders kitabıyla ilgili görüşler		f
Olumlu	Görsellerin içeriklerle uyumlu olması (ÖA4,ÖA8,ÖA10)	3
	Görsellerin zengin olması (ÖA8)	1
	Konu sıralamasının doğru olması (ÖA10)	1
Olumsuz	Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması (ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA4,ÖA5,ÖA7)	6
	Konu içeriklerinin yetersiz olması (ÖA2,ÖA4,ÖA9)	3
	Konu içeriklerinin öğrenci seviyesine göre basit olması (ÖA2,ÖA6)	2
	Konu içerikleriyle ilgili güncellemelerin zamanında yapılmaması (ÖA5)	1

Tablo 15'e göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının çoğunluğunun (f=7) olumsuz görüş belirttiği, bir öğretmenin hem olumlu hem de olumsuz görüşte bulunduğu görülürken iki öğretmenin de olumlu görüş belirttiği görülmüştür. Ayrıca ders kitaplarıyla ilgili öğretmenlerin; görsellerin içeriklerle uyumlu olması, görsellerin zengin olması ve konu sıralamasının doğru olmasından dolayı olumlu görüşte, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması, konu içeriklerinin yetersiz olması, konu içeriklerinin öğrenci seviyesine göre basit olması ve konu içerikleriyle ilgili güncellemelerin zamanında yapılmamasından dolayı da olumsuz görüşte bulundukları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA4: “Ders kitapları tabi ki dört dörtlük değildir; fakat görseller içeriklerle iyi gibi, örnek etkinlikler bakımından daha iyi olabilir. Genel olarak tek sıkıntıya düştüğümüz nokta pekiştirme etkinliklerinin yok denecek kadar az olması.”

ÖA5: “Kavramsal bilgi olarak değil ama etkinlik açısından eksik kaldığını düşünüyorum. Ayrıca zamanımızda teknoloji ile çok hızlı ilerleme kattığımız için güncel kalmadığını da düşünüyorum.”

Akademisyenlere, “Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Ders Kitaplarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ders kitabıyla ilgili görüşler		f
Olumlu	Öğretmenlere yol gösterici olması (A2)	1
	Görsellerin zengin olması (A3)	1
	Kavram öğretiminin yeterli olması (A3)	1
Olumsuz	Etkinliklerin tekdüze olması (A1,A3,A4,A5)	4
	Konu içeriklerinin yetersiz olması (A1,A2,A4)	3
	Farklı yöntemlere/tekniklere uygun etkinliklerin olmaması (A1,A4,A5)	3
	Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması (A1,A4,A5)	3
	Etkileşime dayalı kitap olmaması (A4,A5)	2

Tablo 16'ya göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin önemli bir kısmının (f=3) olumsuz görüş belirttiği, iki akademisyenin ise hem olumlu hem de olumsuz görüşte bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Ayrıca akademisyenler; öğretmenlere yol gösterici olması, görsellerin zengin olması, kavram öğretiminin yeterli olmasından dolayı ders kitaplarıyla ilgili olumlu görüş belirttikleri, etkinliklerin tekdüze olması, konu içeriklerinin yetersiz olması, farklı yöntemlere/tekniklere uygun etkinliklerin olmaması, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması ve etkileşime dayalı kitap olmamasından dolayı da olumsuz görüşte bulundukları görülmüştür. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A3: “*Ders kitaplarındaki görseller zengin. İçerikteki kavram öğretiminin de yeterli olduğunu düşünüyorum. Ancak bilgiden çok beceri kazandıran etkinliklerin olmadığını hep aynı şekilde olduğunu düşünüyorum.*”

A4: “*Ders kitabı kesinlikle geliştirilmeli. Etkinlikler aynı tarz ve yetersiz, konuyla ilgili anlatılanların çağın gerisinde olduğunu, aktif kullanılacak yöntemleri içerisinde barındıran etkileşime dayalı, karekodlu olacak şekilde kitap hazırlanmalı bence. Ayrıca konunun değerlendirilmesindeki araçların da yeterli olmadığını düşünüyorum, aynı türdeki araçlar kullanılmış. Bunlar farklılaştırılmalı.*”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretimindeki ders kitaplarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların ders kitaplarıyla ilgili daha çok olumsuz görüşte bulundukları görülmüştür.

3.6. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Değer Eğitime Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “*Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitimi gerçekleştiriyor musunuz? Gerçekleştiriyorsanız nasıl yapıyorsunuz?*” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Gerçekleştirdikleri Değer Eğitime İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Değer eğitimiyle ilgili görüşler	f
Yöntemlerle/tekniklerle (örnek olay, tartışma, drama vb.) gerçekleştirme (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6,Ö8,Ö9)	7
Rol model olma (Ö1,Ö2,Ö3,Ö9)	4
Yaparak/yaşayarak öğrenme sağlama (Ö4,Ö8,Ö9,Ö10)	4
Telkin etme (Ö7,Ö9)	2
Aile katılımını sağlama (Ö7)	1

Tablo 17’ye göre sınıf öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde gerçekleştirdiği değer eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin tamamının Hayat Bilgisi dersinde değer eğitimi gerçekleştirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin önemli bir kısmının (f=7) yöntemlerle/tekniklerle değer eğitimi gerçekleştirdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin; rol model olma, yaparak/yaşayarak öğrenme sağlama, telkin etme ve aile katılımını sağlama şeklinde de değer eğitimi gerçekleştirdikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö6: “*Öğrenme alanında yeri geldikçe değerleri anlatarak. Hikâyelerden destek alınarak tartışma, soru-cevap yaptırılarak öğrencinin düşünmesi ve değerleri sorgulayarak neden bu davranışı kazanması gerektiği bilinci kazandırarak yapıyorum. Tartışma, örnek olay, soru-cevap ve drama en iyi yöntemlerdir.*”

Ö8: “*Değer eğitiminde öğrenci yaparak uygulamalıdır. Örneğin 4 Ekim Hayvanları Koruma Gününde hayvanlara barınak yapma, onlara yiyecek verme etkinliği*

yaparak merhamet değerini kazandırmış oluyoruz. Etkinliklerle, aktif öğrenme yöntemi gibi yaparak yaşayarak öğrenmelerle yapmaya çalışıyoruz.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Sizce Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitimi nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 18’te sunulmuştur.

Tablo 18

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Değer Eğitime İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Değer eğitime ilişkin görüşler	f
Yaparak/yaşayarak öğrenme sağlanmalı (ÖA6,ÖA7,ÖA9)	3
Kültürel unsurlarla vurgulanmalı (ÖA5,ÖA8,ÖA10)	3
Yöntemlerle/tekniklerle (örnek olay, tartışma, drama vb.) gerçekleştirilmeli (ÖA4,ÖA6)	2
Örtük öğrenmelerle yapılmalı (ÖA1,ÖA2)	2
Telkin etme (ÖA1,ÖA2)	2
Aile katılımını sağlama (ÖA3,ÖA7)	2

Tablo 18’e göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitiminin; yaparak/yaşayarak öğrenme sağlanmalı (f=3), kültürel unsurlarla vurgulanmalı (f=3), yöntemlerle/tekniklerle gerçekleştirilmeli (f=2), örtük öğrenmelerle yapılmalı (f=2), telkin etme (f=2) ve aile katılımını sağlama (f=2) şeklinde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA5: “Etik ilkeler öğretilmeye çalışırken kültürümüzü ve farklılıklarımızı bir kenara bıraktığımızı görebiliyorum. Değerlerimizi kültürümüzle kaynaştırarak ilerlemek ve saygı eğitimi vermek doğru olacaktır.”

ÖA6: “Değer eğitimi yöntem tekniklerle uygulama yapılarak öğretilmeye çalışılmalıdır. Drama değer eğitimi için en uygunudur. Çocuk hem uygulama yapar canlandırır hem de değerleri sorgulayarak neden yapması gerektiğini düşünür.”

Akademisyenlere “Sizce Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitimi nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Değer Eğitime İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Değer eğitime ilişkin görüşler	f
Yaparak/yaşayarak öğrenme sağlanmalı (A2,A3,A4,A5)	4
Örtük öğrenmelerle yapılmalı (A1,A3,A4)	3
Yöntemlerle/tekniklerle (örnek olay, tartışma, drama vb.) gerçekleştirilmeli (A1,A3)	2
Konularla/kazanımlarla daha fazla ilişkilendirilmeli (A1,A4)	2
Telkin etme (A2,A4)	2
Aile katılımını sağlama (A4)	1
Öğretim programında değerler detaylandırılarak sunulmalı (A4)	1

Tablo 19'a göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitime yönelik görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin çoğunluğu (f=4) tarafından Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değer eğitiminin yaparak/yaşayarak öğrenmeyi sağlayacak şekilde olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca akademisyenler bu dersteki değer eğitiminin; örtük öğrenmelerle yapılması, yöntemlerle/tekniklerle gerçekleştirilmesi, konularla/kazanımlarla daha fazla ilişkilendirilmesi, telkin etme, aile katılımını sağlama, öğretim programında değerler detaylandırılarak sunulması gerektiğine yönelik görüşte bulunmuşlardır. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A5: “Hayat Bilgisi dersi yaşamla iç içe olduğu için değerler eğitiminin çocuklara anlaşılır bir şekilde ve onların uygulamalı olarak yapacakları süreçlerle yönetilmeli. Çocuklar o değeri yaşamalı diye düşünüyorum.”

A1: “Değerler eğitimi son yıllarda öne çıkmış olsa da toplum için önceden beri en önemli unsurlardan biri. Hayat Bilgisi dersin kazanımlarının gözden geçirilerek değerler eğitimiyle ilişkisi artırılabilir, değerlerle bağlantılar kurulabilir. Özellikle konu veya kazanım bazlı olarak değer eğitimi ders içeriğinde yer almalı.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde değerler eğitimiyle ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmının değerler eğitimi yöntemlerle/tekniklerle, yaparak/yaşayarak öğrenme sağlama, telkin etme ve aile katılımını sağlama şeklinde gerçekleştirdikleri ya da gerçekleştirilmesi gerektiğini düşündüklerini ortak görüş olarak belirtmişlerdir.

3.7. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminin ölçme ve değerlendirme sürecinde yaptığınız çalışmalardan bahsedebilir misiniz?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Yapılan Çalışmalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ölçme ve değerlendirme süreciyle ilgili görüşler	f
Davranışları gözlemleme (Ö1,Ö3,Ö4,Ö6,Ö7,Ö8)	6
Farklı yöntemleri/teknikleri kullanma (Ö1,Ö6,Ö9,Ö10)	4
Ders kitabındaki etkinlikleri yapma (Ö2,Ö3,Ö5,Ö9)	4
Yardımcı kaynakları kullanma (Ö2,Ö4,Ö5)	3
Aileyi ölçme ve değerlendirme sürecine dâhil etme (Ö3)	1

Tablo 20’ye göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretiminin ölçme ve değerlendirme sürecinde yaptıkları çalışmalara yönelik görüşleri incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun (f=6) davranışları gözlemleme şeklinde ölçme ve değerlendirme çalışmaları yaptıkları görülmüştür. Ayrıca Hayat Bilgisi dersi öğretiminde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme çalışmaları olarak farklı yöntemleri/teknikleri kullandıkları, ders kitabındaki etkinlikleri yaptıklarını ve yardımcı kaynakları kullandıklarını ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö3: “Hayat Bilgisindeki davranışlarını ne kadar kazandığını ancak gözlemleyerek mümkün olduğunu düşünüyorum. Çünkü Hayat Bilgisi yaşama dair beceriler içerdiği için davranışları günlük hayatta uygulamasını yapabiliyor mu? Bu nedenle

her fırsatta çocuğu gözlemleyerek değerlendiriyorum ve gerekirse aileden de destek alıyorum. Ayrıca ders kitabındaki etkinlikleri de yaptırıyorum.”

Ö7: “Ben yazılı süreç olarak ölçmenin sadece bilgi düzeyinde ölçtüğünü düşündüğüm için davranışları ne kadar günlük yaşama aktarabiliyor bu önemli olduğundan çocuğun davranışları ve yaşantısı gözlemleyerek ölçüyorum, böyle olmalı diye de düşünüyorum.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ölçme ve değerlendirme süreci nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ölçme ve değerlendirme sürecine ilişkin görüşler	f
Alternatif ölçme ve değerlendirme araçları (portfolyo, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid vb.) kullanılmalı (ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA6,ÖA7,Ö9)	6
Davranışlar gözlemlenmeli (ÖA2,ÖA4,ÖA5,ÖA6,ÖA7)	5
Ders kitabındaki etkinliklerden yararlanılmalı (ÖA3,ÖA5,ÖA9)	3
Problem çözebilme becerisine bakılmalı (ÖA8,ÖA10)	2

Tablo 21’e göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik görüşleri incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının çoğunluğunun (f=6) alternatif ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmalı şeklinde görüşte bulundukları görülmüştür. Ayrıca Hayat Bilgisi dersi öğretiminde öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme çalışmaları olarak davranışların gözlemlenmesi, ders kitabındaki etkinliklerden yararlanılması ve problem çözebilme becerisine bakılması gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA2: “Yazılı sınav ve test bu ders için uygun bir ölçme değerlendirme aracı değildir. Çocukları gözlemek, seviyelerine uygun rapor hazırlamak ve süreç değerlendirmesi yapmak daha doğru dersin doğasına da uygun olacaktır.”

ÖA5: “Yine kâğıt üzerinde, ders kitabındaki ölçmeler yapılabilir lakin asıl değerlendirme gözlem, gizli gözlem olarak yapılmalıdır. Öğrencinin her alandaki davranışları izlenmelidir.”

Akademisyenlere, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ölçme ve değerlendirme süreci nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Ölçme ve değerlendirme süreciyle ilgili görüşler	f
Alternatif ölçme ve değerlendirme araçları (portfolyo, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid vb.) kullanılmalı (A1,A2,A3,A4,A5)	5
Sürece dayalı ölçme ve değerlendirme olmalı (A1,A3)	2
Etkileşime dayalı ölçme ve değerlendirme kullanılmalı (A4,A5)	2
Karekod uygulamalı ölçme ve değerlendirme yapılmalı (A4)	1

Tablo 22'ye göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin tamamı (f=5) alternatif ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmalı şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Ayrıca Hayat Bilgisi dersi öğretiminde akademisyenlerin ölçme ve değerlendirme çalışmaları olarak sürece dayalı ölçme ve değerlendirmenin olması, etkileşime dayalı ölçme ve değerlendirmenin kullanılması ve karekod uygulamalı ölçme ve değerlendirmenin yapılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Akademisyen görüşlerinden bazıları şunlardır:

A3: “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde daha çok alternatif ölçme araçları kullanılmalı. Çünkü bunlar çocukların ilgisini de çekiyor, öğrenme sürecini etkili bir hale de getirebiliyor. Bunun yanında sonuç odaklı değil çocuğu genel anlamda takip edeceğimiz değerlendirebileceğimiz bir ölçme ve değerlendirme olmalı diye düşünüyorum.”

A4: “Geleneksel ölçme değerlendirme araçları çok fazla. Bunların yerine çağdaş değerlendirme araçları kullanılmalı. Karekod ağırlıklı ölçme değerlendirmeler olmalı, çocuklar oraya girerek farklı şekilde değerlendirilmeleri sağlanmalı. Yani çocuklar bu derste ölçme değerlendirme sürecinde bir etkileşimde bulunmalı. Etkileşim olursa öğrenmelerin geri bildirimi de kalıcı olur. Etkileşim odaklı ölçme değerlendirme yapılmalı diyebilirim.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde ölçme ve değerlendirme süreciyle ilgili görüşleri incelendiğinde, öğretmenler ve öğretmen adayları davranışları gözlemlene ile ders kitabındaki etkinlikleri yapma şeklinde ortak görüşte bulundukları, öğretmen adayları ile akademisyenlerin de alternatif ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmalı şeklinde orta görüş belirttikleri görülmüştür.

3.8. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretimindeki Aile Katılımına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına yer veriyor musunuz? Yer veriyorsanız, aile katılımını nasıl sağlıyorsunuz?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Aile Katılımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Aile katılımıyla ilgili görüşler		f
Yer veriyorum	Belirli gün ve hafta etkinliklerinde (Ö1,Ö2,Ö3,Ö5,Ö6)	5
	Konuyu pekiştirecek uygulamalarda (Ö3,Ö4,Ö5,Ö7)	4
	Sınıf dışı etkinliklerde (Ö1,Ö5)	2
	Konuyla ilgili materyallerin hazırlanmasında (Ö8,Ö9)	2
	Konunun ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesinde (Ö9)	1
Yer vermiyorum	Sınıf düzenini ve ders akışını engellediği için (Ö10)	1

Tablo 23’e göre sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun (f=9) Hayat Bilgisi dersinde aile katılımına yer verdikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenler; belirli gün ve hafta etkinliklerinde, konuyu pekiştirecek uygulamalarda, sınıf dışı etkinliklerde, konu ile ilgili materyallerin hazırlanmasında ve konunun ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesinde aile katılımına yer verdiklerini belirtmişlerdir. Ancak bir öğretmen ise sınıf düzenini ve ders akışını engellediği için aile katılımına yer vermediğini ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö3: “Özellikle belirli gün ve hafta etkinliklerinde aile desteğinin şart olduğunu düşünüyorum. Yerli Mali Yatırım ve Tutum Haftası, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gibi günlerde veya haftalarda aile katılımı önemlidir. Ayrıca meslekler gibi konularda da aile katılımını sağlamaya çalışıyorum. Aile katılımı olunca çocuk kendini mutlu ve değerli de hissediyor.”

Ö5: “Sınıf içinde konuyla ilgili uygulama yaptırdığımız veya sınıf dışı etkinlikler gibi etkinlikleri kapsayan ve önemli gün ve haftalarda aile desteğini sağlamaya çalışıyorum, bunun da gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu sebeple velilerimi etkinlik sürecine dâhil etmek beni de memnun ettiği için aile katılımına yer veriyorum.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına yer verilmeli mi? Yer verilmeliyse, aile katılımı nasıl sağlanmalı?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Aile Katılımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Aile katılımına yönelik görüşler	f
Konuyu pekiştirecek uygulamalarda (ÖA1,ÖA2,ÖA4,ÖA5,ÖA7,ÖA9,ÖA10)	7
Kazanımların somutlaştırılmasında (ÖA5,ÖA7,ÖA9,ÖA10)	4
Temel yaşam becerilerin kazanımının gözlemlenmesinde (ÖA1,ÖA2,ÖA3)	3
Konunun ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesinde (ÖA6,ÖA8)	2
Çocuk-aile etkileşimini güçlendirecek etkinliklerde (ÖA10)	1

Tablo 24’e göre sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının tamamı aile katılımına yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları; konuyu pekiştirecek uygulamalarda, kazanımların somutlaştırılmasında, temel yaşam becerilerin kazanımının gözlemlenmesinde, konunun ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesinde ve çocuk-aile etkileşimini güçlendirecek etkinliklerde aile katılımına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA1: “Elbette olmalı. Çünkü aile, hayattaki en temel birimdir ve hayatın bilgisi olan bu dersle de doğal olarak en yakından ilgilidir. Çocuk ailede öğrendiklerini derslerde karşılaştıracak, derste öğrendiklerini de ailede uygulamalıdır. Böylece öğrendiklerini pekiştirmiş olacaktır. Bu şekilde aile eğitim sürecine katılmış, edinilen becerileri gözlemleyerek öğretmene katkı sağlamış, eğitimin hedef kitlesini de genişletmiş olur.”

ÖA9: “Aile katılımı kesinlikle olmalı; çünkü okulda hayata dair uygulamaya fazla yer verilmediği için ailede öğrendiklerini pekiştirme ve uygulama ortamı oluşuyor. Bu şekilde de daha bilinçli bireyler hayata kazandırmış oluyoruz.”

Akademisyenlere “Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına yer verilmeli mi? Yer verilmeliyse, aile katılımı nasıl sağlanmalı?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25

Akademisyenlerin Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde Aile Katılımına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Aile katılımına yönelik görüşler	f
Temel yaşam becerilerin kazanımının gözlemlenmesinde (A1,A2,A3,A4,A5)	5
Konuyu pekiştirecek uygulamalarda (A1,A3,A4)	3
Kazanımların somutlaştırılmasında (A1,A3,A4)	3
Değer eğitiminin kazandırılmasında (A4,A5)	2
Çocuk-aile etkileşimini güçlendirecek etkinliklerde (A2)	1

Tablo 25'e göre akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımına ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin tamamı aile katılımına yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca akademisyenler; temel yaşam becerilerin kazanımının gözlemlenmesinde, konuyu pekiştirecek uygulamalarda, kazanımların somutlaştırılmasında, değer eğitiminin kazandırılmasında ve çocuk-aile etkileşimini güçlendirecek etkinliklerde aile katılımına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A2: “Aile katılımının başladığı derstir Hayat Bilgisi. Dolayısıyla dersin konuları doğrultusunda yaşamdaki edinilen şeylerin okul dışında takibinde aile çok önemlidir. Aile eğitim sürecinin içinde olmalı ki eğitim sürecinde aile ile çocuk bağı artsın, hem farkındalık oluşsun ailede hem de okulda öğrenilenlerin yaşamda da uygulanıp uygulanmaması görülsün.”

A5: “Hayat Bilgisi dersinde aile katılımı mutlaka olmalıdır. Çünkü dersin mahiyeti doğrudan Hayat Bilgisi konularıyla ilgili ve derste öğrenilenler de yaşamda kullanılıyor. Ayrıca bu ders ailenin anlayışından da etkilenmekte ve değerlerinden oluşmaktadır. Çocuğun etkili bir değer eğitimi için ailenin de süreçte olması gerekir.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde aile katılımıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu aile katılımına yer verdiklerini belirtirken öğretmen adayları ve akademisyenlerin tamamı da aile katılımına yer verilmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür.

3.9. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Lisans Eğitimi Sürecindeki Hayat Bilgisi Öğretimi Dersine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Lisans eğitimi sürecinde aldığınız Hayat Bilgisi Öğretimi dersi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26

Sınıf Öğretmenlerinin Lisans Eğitimi Sürecinde Aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik görüşler	f
Öğretim sürecinin uygulamaya dönük olmaması (Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7,Ö10)	6
Deneyim kazandırmaya yönelik etkinliklerin yapılmaması (Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö9)	5
Öğretim sürecinde sınıf dışına çıkılmaması (Ö4,Ö6,Ö7,Ö8)	4
Öğretim programlarına yönelik bilgilendirmenin yetersiz olması (Ö8,Ö9)	2

Tablo 26'ya göre sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğu (f=6) bu dersin öğretim sürecinin uygulamaya dönük olmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenler; deneyim kazandırmaya yönelik etkinliklerin yapılmaması, öğretim sürecinde sınıf dışına çıkılmaması ve öğretim programlarına yönelik bilgilendirmenin yetersiz olmasına yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö1: “Eğitim sürecinde dersin uygulaması yetersiz, yüzeysel kalıyor. Oysa sınıf ortamında durum gerçekten çok farklı küçük yaş grubundaki çocuklara eğitim vermek oldukça zorlayıcı olmakta. Bu yüzden ancak sınıfta uygulayarak tecrübe ediyoruz.”

Ö7: “Hayat Bilgisi öğretimi aldık. Fakat sınıfa girince anladım ki sadece eğitim almışım ama sahadaki durumların farklı olduğunu anladım. Gerçek sınıf ortamı ve uygulama arasında çok fark geldi bana. Bu sebeple bence öğretim sınıf dışındaki sürece yayılmalı, kapalı sınıf ortamında bu ders olmamalı. 4. sınıftaki öğretmenlik uygulamasında sürece öğretmen adaylarını daha çok dâhil edilmelerini sağlayacak uygulamalar yapılmalı ki tecrübe kazansınlar.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Lisans eğitimi sürecinde aldığınız Hayat Bilgisi Öğretimi dersi nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisans Eğitimi Sürecinde Aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi Dersinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik görüşler	f
Deneyim kazandırmaya yönelik etkinlikler yapılmalı (ÖA1,ÖA5,ÖA3,ÖA7,ÖA9)	5
Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılmalı (ÖA2,ÖA6,ÖA8,ÖA10)	4
Materyal kullanımına yer verilmeli (ÖA4)	1
İçeriği daha çok temel yaşam beceri odaklı gerçekleştirilmeli (ÖA1)	1

Tablo 27’ye göre sınıf öğretmeni adaylarının lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının önemli bir kısmı (f=5) bu derste deneyim kazandırmaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmen adayları; uygulamaya yönelik etkinlikler yapılmalı, materyal kullanımına yer verilmeli ve içeriği daha çok temel yaşam beceri odaklı gerçekleştirilmeli şeklinde görüşlerde bulunmuşlardır. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA4: “Bu derste bol bol materyal yapılmalı, ders içeriği bu şekilde yürütülmeli. Çünkü bizler sahaya gittiğimizde bu durum oradaki öğrenciler için daha iyi olacaktır.”

ÖA5: “Bol etkinlik ve etkileşimin olması gerektiğini düşünüyorum. Böylece sınıf içi uygulama konusunda tecrübe sahibi olunabilir.”

Akademisyenlere “Lisans eğitimi sürecinde aldığınız Hayat Bilgisi Öğretimi dersi nasıl olmalı?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28

Akademisyenlerin Lisans Eğitimi Sürecinde Aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi Dersinin Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Hayat Bilgisi Öğretimi dersine yönelik görüşler	f
Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılmalı (A1,A2,A3,A5)	4
Farklı yöntemlerin/tekniklerin nasıl kullanılacağı anlatılmalı (A1,A2,A3)	3
Dersin öğretime yönelik yaratıcı ve farklı örnekler sunulmalı (A1,A2,A5)	3
Deneyim kazandırmaya yönelik etkinlikler yapılmalı (A1,A2)	2
Materyal kullanımına yer verilmeli (A3)	1

Not: Akademisyenlerden biri lisansta bu dersi almadığını belirtmiştir.

Tablo 28'e göre akademisyenlerin lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin önemli bir kısmı (f=4) bu derste uygulamaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca akademisyenler; farklı yöntemlerin/tekniklerin nasıl kullanılacağı anlatılmalı, dersin öğretime yönelik yaratıcı ve farklı örnekler sunulmalı, deneyim kazandırmaya yönelik etkinlikler yapılmalı ve materyal kullanımına yer verilmeli şeklinde görüşlerde bulunmuşlardır. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A1: “Lisans eğitiminde aldığımız Hayat Bilgisi dersinde genellikle konu özelinde teorik bir eğitim verildi. Dersin uygulama boyutu eksik bırakıldı. Oysa öğretim derslerinde uygulama ağırlıklı ve öğrencilerin deneyimleyeceği, deneyim kazanmalarına katkısı olacak uygulamalar yapılmalı. Hizmet öncesinde öğretmen adayları derslerin öğretime ilişkin iyi örneklerle karşılaşmadıklarında mesleğin ilk yıllarında sıkıntılarla karşılaşılıyorlar. Kısacası, Hayat Bilgisi öğretimi dersinde konulara ilişkin farklı yöntemlerin ve tekniklerin nasıl kullanılabileceği verilirse ve dersin öğretimiyle ilgili yaratıcı örnekler gösterilirse kaliteli öğretmenler yetiştirilebilir.”

A3: “Bu derste ağırlıklı olarak öğretmen adayları deneyim kazanmalı. Bunu yaparken onların yapacağı etkinlikleri uygulamalarına imkânlar tanımalıyız. Onlar uyguladıkça öğrenecekler ve öğrendikçe de deneyim kazanmış olacaklar. Ayrıca materyal hazırlamak da onlara konuyu anlamak ve anlatmaları açısından katkı sunacaktır.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersiyle ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların önemli bir kısmının bu derste uygulamaya ve deneyim kazanmaya yönelik etkinliklerin olmamasına ya da olması gerektiğine yönelik ortak görüşte bulundukları görülmüştür.

3.10. Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Akademisyenlerin Daha Etkili Bir Hayat Bilgisi Dersi Öğretime Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerine, “Sizce daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimi için neler yapılmalıdır?” sorusu sorulmuş olup öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29

Sınıf Öğretmenlerinin Daha Etkili Bir Hayat Bilgisi Dersi Öğretimine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine yönelik görüşler	f
Aktif öğrenme yöntemleri/teknikleri daha çok kullanılmalı (Ö1,Ö2,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö10)	7
Okul dışı öğrenme ortamlarına ağırlık verilmeli (Ö4,Ö7,Ö10)	3
Etkileşime dayalı teknoloji temelli etkinlikler yapılmalı (Ö7,Ö9)	2
Materyal desteği sunulmalı, kullanılmalı (Ö5)	1
Alternatif ölçme ve değerlendirme araçları daha çok kullanılmalı (Ö3)	1
Görsel unsurlara yer verilmeli (Ö7)	1
Konuyla ilgili uzman vb. kişiler sınıfa davet edilmeli (Ö7)	1

Tablo 29’a göre sınıf öğretmenlerinin daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun (f=7) aktif öğrenme yöntemlerinin veya tekniklerinin daha çok kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler; okul dışı öğrenme ortamlarına ağırlık verilmeli, etkileşime dayalı teknoloji temelli etkinlikler yapılmalı, materyal desteği sunulmalı/kullanılmalı alternatif ölçme ve değerlendirme araçları daha çok kullanılmalı, görsel unsurlara yer verilmeli ve konuyla ilgili uzman vb. kişiler sınıfa davet edilmeli şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö4: “Çocuklarla okul dışında ders işleme olanakları sunulmalıdır. Gezi gözlemlerle ile ders içerikleri desteklenmelidir.”

Ö6: “Etkili bir Hayat Bilgisi öğretimi için yaparak yaşayarak öğreneceği aktif öğrenme teknikleri ile ders desteklenmelidir. Dersi ne kadar eğlenceli ve aktif hale getirirsek öğrenmenin kalıcılığı artar. Böylece verimli bir ders tamamlamış oluruz.”

Sınıf öğretmeni adaylarına, “Sizce daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimi için neler yapılmalıdır ?” sorusu sorulmuş olup öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Daha Etkili Bir Hayat Bilgisi Dersi Öğretimine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine yönelik görüşler	f
Aktif öğrenme yöntemleri/teknikleri daha çok kullanılmalı (ÖA1,ÖA2,ÖA5,ÖA7,ÖA8,ÖA9,ÖA10)	7
Materyal desteği sunulmalı, kullanılmalı (ÖA2,ÖA3,ÖA4)	3
Sınıf içi ve dışında konuyla ilgili bolca etkinlik yapılmalı (ÖA1,ÖA5)	2
Kazanımlar öğrenci seviyesinin altında olmamalı (ÖA6)	1
Günlük yaşantıdan örneklerle fazlaca yer verilmeli (ÖA1)	1

Tablo 30’a göre sınıf öğretmeni adaylarının daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının çoğunluğunun (f=7) aktif öğrenme yöntemlerinin veya tekniklerinin daha çok kullanılması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmen adayları; materyal desteği sunulmalı/kullanılmalı, sınıf içi ve dışında konuyla ilgili bolca etkinlik yapılmalı, kazanımlar öğrenci seviyesinin altında olmamalı ve günlük yaşantıdan örneklerle fazlaca yer verilmeli şeklinde görüş belirtmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden bazıları şunlardır:

ÖA5: “Bu dersin %80’nin hayatın içerisinde yani sınıf dışında geçirmek olduğunu düşünüyorum. Sözel ve görsel olarak yani ekrandan bir miktar öğrenilir. Akılda kalıcılığı sağlamak ve alışkanlık haline getirmesi için öğrenci aktif olarak sürece katılmalıdır. Bu sebeple öğrencinin sınıf içinde, dışında çok fazla etkinliklerle konunun anlaşılması sağlanmalıdır.”

ÖA10: “Sınıf içi etkileşimi artıracak bol etkinlikli bir çalışma yapılmalıdır. Bu yüzden ağırlıklı olarak aktif öğrenme teknikleri kullanılmalıdır.”

Akademisyenlere “Sizce daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimi için neler yapılmalıdır ?” sorusu sorulmuş olup akademisyenlerin verdikleri yanıtlardan ortaya çıkan bulgular Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31

Akademisyenlerin Daha Etkili Bir Hayat Bilgisi Dersi Öğretimine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine yönelik görüşler	f
Aktif öğrenme yöntemleri/teknikleri daha çok kullanılmalı (A1,A2,A3,A4,A5)	5
Sınıf içi ve dışında konuyla ilgili bolca etkinlik yapılmalı (A2,A3,A5)	3
Etkileşime dayalı teknoloji temelli etkinlikler yapılmalı (A4,A5)	2
Dersin konu veya kazanımına yönelik iyi örnek uygulamalar sunulmalı (A1,A4)	2
Dersle ilgili bilimsel çalışmalar okunmalı (A1)	1
Aile katılımı etkili bir şekilde yapılmalı (A2)	1
Materyal desteği sunulmalı, kullanılmalı (A2)	1
Online eğitim platformlarında ders içerikleri hazırlanmalı, üretilmeli (A4)	1
Derslerin öğretimine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli (A4)	1

Tablo 31’e göre akademisyenlerin daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimine ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin tamamı (f=5) aktif öğrenme yöntemlerinin veya tekniklerinin daha çok kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca akademisyenler; sınıf içi ve dışında konuyla ilgili bolca etkinlik yapılmalı, etkileşime dayalı teknoloji temelli etkinlikler yapılmalı, dersin konu veya kazanımına yönelik iyi örnek uygulamalar sunulmalı, dersle ilgili bilimsel çalışmalar okunmalı, aile katılımı etkili bir şekilde yapılmalı, materyal desteği sunulmalı, kullanılmalı, online eğitim platformlarında ders içerikleri hazırlanmalı, üretilmeli ve derslerin öğretimine yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli şeklinde görüşte bulunmuşlardır. Akademisyenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

A2: “Öncelikle farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş ailenin de sürece dâhil edildiği bir Hayat Bilgisi dersi öğretimi yapılmalıdır. Gerçek yaşamla ilişkili materyallerin kullanılması, kâğıt üzerindeki geleneksel süreçler yerine hem sınıf içinde hem de sınıf dışında bol etkinliğin yapılması önemli diye düşünüyorum. Ayrıca bu öğretim sürecinde çocukların aktif katılım sağlayacağı tekniklerin de çok fazla kullanılması gerekli diye düşünüyorum. Drama, tartışma gibi.”

A4: “Aktif öğrenme tekniklerine yer verilmeli. Teknolojiyle bağlantılı etkinlikler yapılmalı, EBA gibi platformlarda ders içerikleri üretilmeli, hazırlanmalı. Öğretmenlere bu ders içeriğine, öğretimine yönelik eğitimlerin verilmesi gerekir. Ayrıca kazanımlarla ilgili hazırlanacak iyi etkinlik örnekleri öğretmenlerle paylaşılabilir.”

Özetle sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimiyle ilgili görüşleri incelendiğinde, katılımcıların önemli bir

kısımının aktif öğrenme yöntemleri/teknikleri daha çok kullanılmalı ve materyal desteği sunulmalı, kullanılmalı şeklinde ortak görüşte bulundukları görülmüştür.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İlkokuldaki derslerin önem derecesine göre sıralanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun Türkçe ya da Hayat Bilgisi derslerine ilk sırada yer verdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının da önemli bir kısmının Hayat Bilgisi dersine öncelik verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Akademisyenlerin ise tamamının Türkçe ya da Hayat Bilgisi derslerine ilk sırada yer verdikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının ve akademisyenlerin temel yaşam becerilerine yer verme, çocuğu günlük hayata hazırlama, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlama ve değer kazanımı sağlama gibi nedenlerden dolayı Hayat Bilgisi dersini ilk sırada belirttikleri görülmüştür. Baysal vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada Hayat Bilgisi dersinin ilkökul 1, 2 ve 3. sınıftaki öğrenciler için önemli bir ders olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Batmaz'ın (2022a) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun önem derecesine göre Hayat Bilgisi dersini ilk sırada belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yurtbakan ve Altun (2019) tarafından yapılan çalışmada da sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun en önemli ders sıralamasında Türkçe veya Hayat Bilgisi dersine ilk sırada yer verdikleri görülmüştür. Ministerium für Kultus, Jugend und Sport Baden-Württemberg (2004) de Hayat Bilgisi dersinin Matematik ve Almanca dersleriyle birlikte Almanya'da okutulan üç temel dersten biri olduğunu belirtmiştir (akt. Baysal & Dilber-Özer, 2021). Yapılan bu çalışmaların (Baysal vd., 2017; Batmaz, 2022a, Yurtbakan & Altun, 2019) da çalışmanın bu sonucunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Hem sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları hem de akademisyenler tarafından Hayat Bilgisi dersinin önem derecesine göre ilk sırada yer almasında bu dersin temel derslerden biri olmasıyla birlikte hayatın bilgisini sunması da etkili olabilir.

Sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenlerin, Hayat Bilgisine yönelik temel yaşam becerileri kazandırma, bireye bilgi, beceri kazandırma ve geliştirme şeklinde ortak görüşte bulundukları görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmenleri, gerçek hayata hazırlama; öğretmen adayları ve akademisyenler ise toplumsal yaşamı tanımayı sağlama şeklinde farklı görüşler belirtmişlerdir. Gültekin ve Kılıç'ın (2015) çalışmasında öğretmenler, Hayat Bilgisi dersini öğrencilerin okula uyumunu kolaylaştıran, öğrencilere yaşamı öğreten, öğrencileri geleceğe hazırlayan; öğrencilere değerleri, doğayı ve çevresini öğreten onlara davranış kazandıran bir ders olduğunu vurgulamışlardır. Gündoğan'ın (2020) çalışmasında Hayat Bilgisi dersinin gerçek yaşamla ilişkili olduğu, günlük sorunlarla başa çıkabilmek için öğrencilere bilgi ve beceriler kazandırdığı, temel değer ve düşünceleri barındırdığı ve öğrencilerin eğlenme ihtiyaçlarını karşıladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Batmaz (2022a) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersine yönelik öğrencileri yaşama hazırlama, günlük yaşamdaki bilgileri sunma, topluma uyum sağlamaya yardımcı olma ve temel değerleri, becerileri vurgulama şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Yıldırım'ın (2021) öğretmen adayları yaptığı çalışmada da öğretmen adaylarının Hayat Bilgisiyle ilgili günlük hayatta karşımıza çıkan bilgileri sunma, çocuğu hayata hazırlama, değer, duygu, düşünce, bilgi, beceri aktarımı sağlama ve çevre-toplum-bireyi tanımayı sağlama şeklinde ifadelerde bulundukları görülmüştür. Alanyazında yapılan çalışmalarda (Karabağ, 2009; Bektaş, 2009; Binbaşioğlu, 2003; Tay, 2017; Gültekin & Gündoğan-Çögenli, 2014) Hayat Bilgisine yönelik belirtilen ifadelerin çalışmanın bu bulgusunu destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun Hayat Bilgisi dersi öğretiminde örnek olay yöntemini daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kabapınar ve Özkan (2012) tarafından yapılan çalışmada da Hayat Bilgisi dersinde sosyal olay ve değerlerin sunumunda en sık kullanılan yöntemlerden birinin örnek olay yöntemi olduğu belirtilmiştir. Ütkür, Kabapınar ve Önder'in (2016) çalışmalarında da öğrencilerin kendini rahatça ifade edebilmesi ve karşılaştığı problemlere

çözümler bulabilmesi açısından Hayat Bilgisi dersinde örnek olay yönteminin kullanılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmen adaylarının çoğunluğunun ve akademisyenlerin tamamının ise Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama yönteminin kullanılabileceğini belirttikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama, tartışma, soru-cevap, gezi-gözlem, beyin fırtınası, eğitsel oyun, istasyon ve problem çözme yöntemlerini/tekniklerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının ve akademisyenlerin de bu dersin öğretiminde örnek olay, rol oynama, gezi-gözlem, tartışma, soru-cevap, beyin fırtınası, eğitsel oyun, gösterip yaptırma, problem çözme yöntemlerinin/tekniklerinin kullanılabileceğine yönelik benzer ifadelerde bulundukları görülmüştür. Sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenler tarafından Hayat Bilgisi dersi öğretiminde drama yönteminin kullanılmasının alanyazında yapılan çalışmaların (Aykaç, 2011; Utkür, 2012; Ütkür, 2018; Avcı, 2021; Selanik-Ay, 2005; Karabörk, 2020; Türköz, 2018; Yurtbakan & Altun, 2019) sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Hayat bilgisi dersinin öğretiminde oldukça etkili yöntem-tekniklerin arasında yer alan drama, öğrencilerin yaş seviyesi dikkate alındığında eğlenerek öğrenmeye imkân sunması açısından oldukça önemli görülmektedir (Güven & Kılıç, 2017). Karabörk (2020) öğretmenlerin genel olarak yaparak-yaşayarak, drama, tiyatro, gösterip yaptırma, görsellerle (video, resim, slayt vb.), anlatım, soru-cevap ve hikâyeleştirmeyi öğrenme-öğretme sürecinde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yeşil ve Aslan'ın (2020) çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi sınıf içi öğretim uygulamalarında genellikle soru cevap ve anlatım yöntemlerini kullandıkları görülmüştür. Steinbronn ve Merideth (2008), öğrencileri daha etkin kılmak için öğretmenlerin anlatım, soru-cevap, tartışma yöntemlerinden farklı yöntem ve teknikleri kullanmaları gerektiğini belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, Hayat Bilgisi dersi öğretiminde akıllı tahtayı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının önemli bir kısmı, derste interaktif çalışmaların yapılması gerektiğini vurgularken akademisyenlerin tamamı ise somut nesnelerin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde Web 2.0 araçları, görsel unsurlar, video ve animasyonlar, yardımcı kaynaklar, poster hazırlama, konuyla ilgili materyaller hazırlama, öykü oluşturma, ders kitapları, sanal müze ve kavram haritaları materyallerinin kullanımına yönelik görüş belirtmişlerdir. Türköz (2018) çalışmasında Hayat Bilgisi dersi öğretiminde katılımcıların en fazla kullandıkları öğretim materyalleri başında ders kitaplarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeşil ve Aslan (2020) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının Hayat Bilgisi dersinde en çok kullanılan materyalin etkileşimli tahta ve ders kitabı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yurtbakan ve Altun'un (2019) çalışmasında öğretmenlerin Hayat Bilgisi dersi öğretiminde gerçek eşya, görsel materyaller ve teknolojik aletlerden yararlandıkları görülmüştür. Çağdaş eğitim anlayışında sınıf ortamında öğretim materyallerinin kullanılması önemli olmasıyla birlikte (Gagne, 1987; Gagne vd., 1992) derslerde etkileşimli tahta kullanımının öğrencinin motivasyonunu artırdığı (Warnack vd., 2008) görülmüştür.

Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullanılan ders kitaplarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının ve akademisyenlerin daha çok olumsuz görüşte bulundukları görülmüştür. Hayat Bilgisi ders kitabıyla ilgili ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yetersiz olması, konu içeriklerinin yetersiz olması, metinlerin dil ve anlatım yönünden eksik olması, konu içeriklerinin öğrenci seviyesine göre basit olması, konu içerikleriyle ilgili güncellemelerin zamanında yapılmaması, etkinliklerin tekdüze olması ve etkileşime dayalı kitap olmamasından dolayı sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenler olumsuz görüş belirtmişlerdir. Akın'ın (2007) çalışmasında Hayat Bilgisi ders kitaplarındaki değerlendirme çalışmalarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hayat Bilgisi ders kitabındaki etkinliklerin aktif öğretim yöntemlerine yeterince yer vermemesi (Aykaç, 2011), birçok dil ve anlatım hatasının olması (Gözütok vd., 2015), ölçme ve değerlendirme araçlarının yetersiz olması, konu içerikleriyle (basit kalması, güncellenmemesi, ilgi çekici olmaması) ilgili eksikliklerin olması (Batmaz, 2022b), ders kitaplarının daha çok metin ağırlıklı olması (Tural vd., 2017) gibi sonuçlar, bu çalışmanın

sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların bir kısmının da ders kitabına yönelik görsellerin içeriklerle uyumlu ve zengin olması, ders kitabı içeriklerinin yeterli olması, içeriklerin öğrenci seviyesine uygun olması, konu sıralamasının doğru olması, öğretmenlere yol gösterici olması ve kavram öğretiminin yeterli olmasından dolayı olumlu görüşte bulundukları görülmüştür. İnal'ın (2010) çalışmasında da üçüncü sınıf Hayat Bilgisi ders kitabının içeriğine yönelik öğretmenlerin görüşleri genellikle olumlu yönde iken görsel düzen ve tasarım kısmında ise görüşlerin daha çok olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin tamamının Hayat Bilgisi dersinde değer eğitimi gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Erbaş ve Başkurt'un (2022) çalışmasında da öğretmenlerin çoğunun değerler eğitiminin kesinlikle olması gerektiğini belirttikleri, bazı öğretmenlerin ise bu eğitimi bir külfet olarak gördükleri ve zaman ayıramayacaklarını ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin önemli bir kısmının yöntemlerle/tekniklerle değer eğitimi gerçekleştirdikleri görülürken öğretmen adayları ile akademisyenler ise daha çok yaparak/yaşayarak öğrenme sağlayacak şekilde değer eğitiminin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Erbaş ve Başkurt (2022) tarafından yapılan çalışmada değerlerin yaparak-yaşayarak öğretilmesi vurgulandığı görülmüştür. Çanak'ın (2019) çalışmasında da saygı, dürüstlük, adalet, hoşgörü gibi değerlerin Hayat Bilgisi dersinde verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Değer eğitimiyle ilgili sınıf öğretmenleri rol model olmanın önemini belirtirken öğretmen adayları kültürel unsurlarla değer eğitiminin yapılması gerektiğini, akademisyenler de örtük öğrenmelerle değer eğitiminin yapılması, değerlerin konu veya kazanımlarla daha fazla ilişkilendirilmesi ve detaylandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenler değer eğitimiyle ilgili yöntemlerle/tekniklerle gerçekleştirme, telkin etme ve aile katılımını sağlama ifadelerine yönelik ortak görüşte bulunmuşlardır. Yapılan çalışmalarda (Akbaş, 2009; Ersoy & Şahin, 2012; Erbaş & Başkurt, 2020) öğretmenler, değerlerin öğrencilere hissettirilerek kazandırılması gerektiğini belirtse de uygulama sürecinde değerleri daha çok doğrudan öğrettikleri görülmüştür. Ayrıca Yıldırım (2021) ve Erbaş (2020) tarafından yapılan çalışmalarda Hayat Bilgisi dersinde değerler eğitimi sürecinde eksikliklerin olduğu belirtilmiştir. Bu ders kapsamında gerçekleştirilecek değerler eğitiminin, öğrencilerin ilgisini çekebilecek yöntem ve tekniklerle birlikte ailenin ve toplumun değer eğitimi sürecine katılımının sağlanmasıyla etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma sonuçlarında da belirtildiği gibi çocukların bu değerleri içselleştirip davranışa dönüştürmeleri değerler eğitiminin amaçları açısından önemli görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, Hayat Bilgisi dersi öğretiminde davranışları gözlemleyerek ölçme ve değerlendirme çalışmaları yaptıklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının çoğunluğu ile akademisyenlerin tamamının ise bu ölçme ve değerlendirme sürecinde alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Alternatif ölçme ve değerlendirmede, öğrencinin öğrenme süreci performansının doğrudan gözlemlenmesine dayalı bir süreç söz konusu olmakla birlikte bu süreçte öğrenciye bir bilginin sorulmasından çok öğrencinin o bilgiyi kullanmasına yönelik çalışmaların yapılması esas alınmaktadır (Tan, 2009). Wiggins (1998) de alternatif ölçme ve değerlendirmenin daha gerçekçi ve yenilikçi bir süreç olduğunu belirtmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme sürecinde davranışları gözlemelemleri çalışmaları yapması, öğretmen adayları ve akademisyenlerin de alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılması gerektiğini vurgulaması alanyazındaki çalışmaların (Batmaz, 2022b; Duban & Küçükyılmaz, 2008; Gömleksiz vd., 2011; Karahan, 2007; Kurudayıoğlu vd., 2008; Metin & Demiryürek, 2009) sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca öğretmenler ölçme ve değerlendirme sürecinde farklı yöntemleri/teknikleri kullandıkları, ders kitabındaki etkinlikleri yaptıklarını ve yardımcı kaynakları kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları ise bu süreçte öğrenci davranışlarının gözlemlenmesi, ders kitabındaki etkinliklerden yararlanılması ve problem çözme becerisine bakılması gerektiğini, akademisyenler de sürece dayalı ölçme ve değerlendirmenin olması, etkileşime dayalı ölçme ve değerlendirmenin kullanılması ve karekod uygulamalı ölçme ve değerlendirmenin yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Gözütok ve Bıkmaz (2013) da Hayat bilgisi dersi ölçme ve

değerlendirme sürecinde yalnızca yazılı ve sözlü sınavların değil çoklu ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Yurtbakan ve Altun (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin öğrencileri daha çok sınavlarla değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınav, test odaklı geleneksel uygulamalarda sadece öğrenci başarısı (Gelbal & Kellecioğlu, 2007), çoklu yönlü değerlendirmeleri temel alan alternatif uygulamalarda ise öğrencinin zihinsel, duyuşsal, psikomotor becerilerinin yanında öğrenme süreci değerlendirilmektedir (Çiftçi, 2010; Kütükte, 2010). Dolayısıyla bu çalışma sonuçlarında da öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve akademisyenlerin ölçme ve değerlendirme süreciyle ilgili görüşleri bütün olarak değerlendirildiğinde, Hayat Bilgisi dersinde öğrenci davranışlarının gözlenmesine dayalı alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarını esas alan bir ölçme ve değerlendirme sürecinin olması gerektiği belirtilmiştir.

Hayat Bilgisi dersi öğretiminde sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun aile katılımına yer verdiklerini ifade ettikleri, sınıf öğretmeni adayları ve akademisyenlerin tamamının da aile katılımına yer verilmesi gerektiğini belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin daha nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi ve yaşama hazırlanmasında okulun önemli bir işlevi olsa da ailelerin de bu süreçte büyük sorumluluk taşıdığı unutulmamalıdır (Gökçe, 2000). Machen vd. (2005) ailelerin, öğrencilerin öğrenme sürecine katılmalarının, okula gitmelerinin öğrencilerde onlarla ilgilendikleri hissi uyandırdığını ve öğrencilerinin kendilerini daha güvende hissettirdiğini belirtmiştir. Bu çalışmada öğretmenler de belirli gün ve hafta etkinliklerinde, konuyu pekiştirecek uygulamalarda, sınıf dışı etkinliklerde, konuyla ilgili materyallerin hazırlanmasında ve konunun ilgi çekici ve eğlenceli hale getirilmesinde aile katılımına yer verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları ve akademisyenler de öğretmenlerden farklı olarak kazanımların somutlaştırılmasında, temel yaşam becerilerin kazanımının gözlemlenmesinde ve çocuk-aile etkileşimini güçlendirecek etkinliklerde aile katılımına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Stern (2003) tarafından yapılan çalışmada belirli gün ve haftaların okul ve aile etkileşimi için önemli bir katılım fırsatı olduğu belirtilmiştir. Kılıç (2010) da çalışmasında aile katılımının sınıf içi etkinliklerle gerçekleştirilebileceği gibi sınıf dışı etkinliklerde de yapılabileceğini vurgulamıştır. Bower ve Griffin (2011) de çalışmasında aile katılımının okul dışında gerçekleştirilecek aile katılımlı etkinliklerle sağlanabileceği belirtmiştir. Çocuğun yaşamında önemli bir yere sahip olan ailenin eğitim sürecinde de yer alması gerektiği (Aksoy & Arabacı, 2005) bu alanda yapılan birçok araştırma (Fan & Chen, 2001; Jeynes, 2003; Yıldırım & Dönmez, 2008; Gül, 2007; Kılıç, 2010; Wallhof, 2016) tarafından ortaya konmuş ve aile katılımı çalışmalarının çocuğun da başarısında olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin, lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin uygulamaya dönük olmadığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adayları, Hayat Bilgisi Öğretimi dersinde deneyim kazandırmaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini belirtirken akademisyenler de bu derste uygulamaya yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. Hem sınıf öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının hem de akademisyenlerin lisans eğitimi sürecinde aldıkları Hayat Bilgisi Öğretimi dersinin uygulamaya ve deneyim kazanmaya yönelik olması gerektiğini belirtmişlerdir. Yeşil ve Aslan (2020) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmeni adayları; fakültede öğrendikleri teorik bilgileri uygulamaya aktaramadıklarını, özellikle Hayat Bilgisi Öğretimi dersinde öğrendikleri bilgi ve becerileri sınıf ortamında uygulayamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, Hayat Bilgisi Öğretimi dersi kapsamında deneyim kazandırmaya yönelik etkinliklerin yapılmadığını ve öğretim sürecinde sınıf dışına çıkılmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin sınıf dışına çıkmamasında öğretmen, yönetim, öğrenci, veli ve yerel kaynaklı nedenlerin etkili olduğu belirtilmiştir (Ürey & Kaymakçı, 2020). Ancak Akdeniz ve Kaymakçı (2017), Doğan (2022), Giritli (2012), Karbeyaz ve Kurt (2020) ve Tosun (2015) tarafından yapılan çalışmalarda okul dışında gerçekleştirilen faaliyetlerin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenler, daha etkili bir Hayat Bilgisi dersi öğretimi için aktif öğrenme yöntemlerinin veya tekniklerinin daha çok kullanılmasına, materyal

desteğinin sunulmasına veya materyal kullanılmasına yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin daha etkin bir öğrenme süreci gerçekleştirebilmeleri için öğretmenlerin; anlatım, soru-cevap gibi yöntemlerin dışında öğrencilerin daha aktif olmalarını sağlayacak farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir (Steinbronn & Merideth, 2008). Yeşil ve Aslan'ın (2020) çalışmasında öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi dersi öğretiminde etkileşimli tahta dışında kullanabilecekleri uygun ve yeterli materyallerin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Bu çalışma, Hayat Bilgisi dersinin öğretiminde önemli bir etkiye sahip olan sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenlerle yapılmış olup ebeveynlerin de Hayat Bilgisi dersi öğretimi sürecine yönelik görüşlerinin ele alındığı başka çalışmaların yapılması önerilebilir.
- Sınıf öğretmenleri, öğretmen adayları ve akademisyenler tarafından daha çok olumsuz görüş bildirilen Hayat Bilgisi dersi öğretiminde kullanılan ders kitaplarının içeriklerinin çeşitlendirilmesi sağlanabilir.
- Hayat Bilgisi dersinin öğretimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin, sınıf öğretmeni adaylarının ve akademisyenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada nitel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiş olup farklı yöntemlerin (karma, nicel vb.) de kullanıldığı çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer öğretimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Akdeniz, B. & Kaymakçı, S. (2017). İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersinde müzelerin kullanımının incelenmesi: kastamonu örneği. *16. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, Lefke, Kıbrıs
- Akın, B. İ. (2007). *2005–2006 öğretim yılı ilköğretim okulları hayat bilgisi ders kitaplarının pedagojik açıdan değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Aksoy, B. A., & Arabacı, N. (2005). Okul öncesi eğitime katılım programının annelerin bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 18-26.
- Aktepe, V., Cepheci, E., Irmak, S., & Palaz, Ş. (2017). Hayat bilgisi dersinde kavram öğretimi ve kavram öğretiminde kullanılabilecek teknikler üzerine kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 33-50.
- Altun, A. (2016). 2015 Hayat bilgisi derslerinde kavram öğretimi. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.). *Hayat Bilgisi Öğretimi içinde* (s.180-211). Ankara: Pegem Akademi.
- Avcı, G. (2021). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde kullandıkları strateji, yöntem ve teknikler: Nitel bir araştırma. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 164-177. doi: <https://doi.org/10.29329/jirte.2021.372.5>
- Aydın, H., & Çelik, Y. (2024). Hayat bilgisi dersinde sınıf dışı öğrenme ortamlarının öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 263-280.

- Aykaç, N. (2011). Hayat bilgisi dersi öğretim programında kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi Sinop ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126.
- Batmaz, O. (2022a). Sınıf öğretmenlerinin gözüyle hayat bilgisi dersi. S. Karabatak (Ed.), *Eğitim & Bilim 2022-III* içinde (s. 167-188). Efeakademi Yayınları.
- Batmaz, O. (2022b). Sınıf öğretmenlerinin gözünden hayat bilgisi ders kitapları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 342-367. doi: <https://doi.org/10.37217/tebd.1047431>
- Baysal, Z. N., & Dilber-Özer, Z. (2021). İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi (sachunterricht) dersine yönelik algı ve istekleri: Almanya örneği. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 340-360. doi: <https://doi.org/10.14689/enad.26.15>
- Baysal, Z. N., Tezcan, Ö., & Demirbaş-Nemli, B. (2017). Hayat bilgisi ders bütünlüğünün ve gerekliliğinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 476-492.
- Bektaş, M. (2009). Hayat ve hayat bilgisi dersi. S. Öğülmüş (Ed.), *İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen El Kitabı* içinde. (s. 2-11). Ankara: Pegem
- Bektaş, M. (2012). Hayat bilgisi dersinin dünü bugünü. S. Öğülmüş (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı* içinde (s. 13-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Bower, H. A., & Griffin, D. (2011). Can the Epstein model of parental involvement work in a highminority, high-poverty elementary school? A case study. *Professional School Counseling*, 15(2), 77-87.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), In *Encyclopedia of case study research* (p. 582-583). USA: SAGE Publications.
- Çanak, S. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde öğrencilere demokratik değerlerin kazandırılmasına yönelik görüşleri*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çaycı, B. (2009). Hayat bilgisi öğretiminde kavram öğretimi. B. Tay (Ed.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* içinde, (s. 303-329) Ankara: Maya.
- Çelik, Ö. (2020). Hayat bilgisi dersinin amacı, kapsamı ve içeriği. V. Aktepe, & M. Gündüz (Ed.). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi öğretimi* içinde (s. 2-19). Ankara.: Pegem Akademi.
- Çiftçi, S. (2010). İlköğretim birinci kademe 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin performans görevlerine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 9(3), 934-951.
- Doğan, N. G. (2022). *Hayat bilgisi dersinde sınıf öğretmenlerinin gezi düzenleyebilme öz yeterlik inançları ve okul dışı öğrenme ile ilgili değerlendirmeleri*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Duban, N., & Küçükylmaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.

- Erbaş, A. A. (2020). *Hayat bilgisi dersi kapsamında değerler eğitimi üzerine bir araştırma: beklentiler, uygulamalar ve öneriler*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.
- Erbaş, A. A., & Başkurt, İ. (2020). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi derslerinde kullandıkları değerler eğitimi yaklaşımları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 926-941. doi: <https://doi.org/10.17679/inuefd.704600>
- Erbaş, A. A., & Başkurt, İ. (2022). Hayat bilgisi dersindeki değerler eğitimine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 159-185.
- Erden, M. (1998). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Ersoy, F. & T. Şahin. (2012). Sosyal bilgiler ders kitaplarının değerler eğitimi yaklaşımları açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1535-1558.
- Esemen, A. (2020). Hayat Bilgisi Öğretim Programı Kazanımlarının Kök Değerler ile İlişkinin Değerlendirilmesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 16-29.
- Esener, P., & Tahiroğlu, M. (2021). *İlkokul üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde kavram öğretiminin etkinliklerle desteklenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Gagne, R. M. (1987). *Introduction, instructional technology: Foundations*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gagne, R. M., Briggs, L., & Wager, W. W. (1992). *Principles of instructional design*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Giritli, F. (2012). Kuzey Kıbrıs'ta müzede eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(13), 9-21.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Gökçe, D. E., & DüNDAR, H. (2021). Hayat Bilgisi ders kitaplarının değer öğretimi yaklaşımları açısından incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD)*, 1(1), 65-81.
- Gömlüksiz, M. N., Yıldırım, F., & Yetkiner, A. (2011). Hayat bilgisi dersinde alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Education Sciences*, 6(1), 823-840.
- Gözütok, F. D., & Bıkmaz, F. (2013). *Cumhuriyet'in ilanından 2013'e öğretim programlarının analizi Hayat Bilgisi örneği*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Gözütok, F. D., Taş, İ. D., Rüzgar, M. E., Akçatepe, A. G., & Yetkiner, A. (2015). Evaluation of primary school first grade life studies books. *Elementary Education Online*, 14(3), 825-844.
- Gül, E. (2007). *Eğitimde çocuk başarısı için okul-aile işbirliği*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.

- Gültekin, M., & Gündoğan-Çögenli, A. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersine ilişkin metaforik algıları. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 43(1), 1-18.
- Gültekin, M., & Kılıç, Z. (2015). Hayat Bilgisi dersinin sosyal bilgiler ve fen bilimleri dersleri bakımından işlevselliği incelenmesi. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 4(8), 85-98.
- Gündoğan, A. (2020). İlkokul öğrencilerinin gözünden hayat bilgisi dersi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 31-53.
- Güven, M. (2010). *Türkiye'de ilköğretim hayat bilgisi dersi programı değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Güven, S., & Kılıç, Z. (2017). Hayat bilgisi dersinde kullanılan öğretim yöntemlerinin etkililiği konusunda yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 200-223.
- Hagan, F. E. (2006). *Research methods in criminal justice and criminology*. Boston: Allyn and Bacon
- İnal, F. N. (2010). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşleri*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Jeynes, H. W. (2003). A meta-analysis the effects of parental involvement on minority children's academic achievement. *Education and Urban Society*, 35(2), 202- 218.
- Kabapınar, Y., & Özkan, Ö. (2012). Hayatın bilgisine ilişkin deneyimler sunma boyutunda hayat bilgisi ders kitaplarındaki örnek olaylar ve işlevleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35(35), 137-156.
- Karabağ, G. (2009). Hayat bilgisi dersinin tarihçesi. B. Tay (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (1-20). Ankara: Maya.
- Karabörk, T. (2020). *İlkokul 1. sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Karahan, U. (2007). *Alternatif ölçme ve değerlendirme metodlarından grid, tanılayıcı dallanmış ağaç ve kavram haritaları'nın biyoloji öğretiminde uygulanması*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Karatekin, K. (2021). Hayat bilgisi dersi. K. Karatekin (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (s. 1-64). Ankara: Vizetek Yayıncılık.
- Karbeyaz, A., & Kurt, M. (2020). Hayat bilgisi dersinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 4(1), 79-93.
- Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), s. 9-32.
- Kılıç, Z. (2010). *İlköğretimde hayat bilgisi dersinde aile katılımı çalışmaları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M., Şahin, Ç., & Çelik, G. (2008). Türkiye'de uygulanan Türk edebiyatı programı'ndaki ölçme ve değerlendirme boyutu uygulamasının değerlendirilmesi: Bir durum çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 91-101.
- Kütükte, Z. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinin performans ve proje ödevlerine ilişkin algı görüş ve uygulama*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

- Machen, M. S., Wilson, D. J., & Notar, E. C. (2005). Parental involvement in the classroom. *Journal of Instructional Psychology*, 32(1), 13-16.
- Metin, M., & Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme- değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 37-51.
- Meydan, A., & Bahçe, A. (2010). Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2010(1), 20-37.
- Peker, R. (2024). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde karşılaştıkları sorunlar. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(33), 182-200.
- Selanik-Ay, T. (2005). *İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı ve hatırdaki tutma düzeyi üzerindeki etkileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Sönmez, V. (2010). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu: Yeni programa göre düzenlenmiş ders planı örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Steinbronn, P. E., & Merideth, E. M. (2008). Perceived utility of methods and instructional strategies used in online and face-to-face teaching environments. *Innovative High Education*, 32, 265-278
- Stern, J. (2003). *Involving parents*. Newyork: Continuum.
- Şimşek, N. (2013). Hayat bilgisi dersinde kişisel nitelik (değer) öğretimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1), 1325-1346.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Tan, Ş. (2009). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: PegamA Yayıncılık
- Tay, B. (2017). Hayat Bilgisi: Hayatın Bilgisi, B. Tay (Ed.), *Etkinlik örnekleriyle hayat bilgisi öğretimi içinde* (s. 1-39). Ankara: Pegem Akademi.
- Tosun, H. B. (2015). *Hayat bilgisi dersinde gerçekleştirilen müze uygulamaları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Tuncer, Ö. (2009). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Tural, A., Şahan, G., Işık, A. D., Özdemir, S., Uysal, H., & Yılmaz, O. (2017). Türkiye ve Almanya'daki hayat bilgisi ders kitaplarının resim-metin ilişkileri ve kullanımları bakımından karşılaştırılması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 770-782.
- Türköz, A. (2018). *Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde yararlandıkları öğretim materyalleri, strateji, yöntem ve tekniklerine ilişkin kullanma durumları ve görüşleri*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Uçuş-Güldalı, Ş., & Demirbaş, İ. (2017). 2009, 2015 ve 2017 hayat bilgisi öğretim programlarının yaratıcı düşünme açısından karşılaştırılması. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(29), 969-990.
- Ürey, M., & Kaymakçı, S. (2020). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde kullanılan okul dışı öğrenme ortamları ve uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Milli Eğitim*, 49(227), 7-32.

- Ütkür, N. (2012). *Yaratıcı drama yönteminin hayat bilgisi derslerinde kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Ütkür, N. (2018). Sınıf öğretmeni adayları hayat bilgisi derslerinin öğretimine yönelik neler düşünüyor?. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 189-203.
- Ütkür, N., Kabapınar, Y., & Önder, A. (2016). Örnek olay yönteminin hayat bilgisi derslerinde kullanımına yönelik bir eylem araştırması. *HAYEF Journal of Education*, 13(2), 41-58.
- Walhof, S. (2016). *Parent involvement in the middle school*. [Unpublished Master Thesis]. Iowa: Dordt College.
- Warnock, S. H., Boykin, N. J., & Tung, W. C. (2011). Assessment of the impact of smart board technology system use on student learning, satisfaction, and performance. *Journal of Research in Education*, 21(1), 1-20.
- Wiggins, G. (1998). A true test: Toward more authentic and equitable assessment. *Phi Delta Kapan*, 70(9), 703-713.
- Yeşil, S., & Aslan, M. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersindeki sınıf içi öğretim uygulamaları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 764-777.
- Yıldırım, G. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersine yönelik görüşleri: Gazi üniversitesi örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 568-589. <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/60435/790414>
- Yıldırım, M. C., & Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yılmaz, F., & Göçen, S. (2019). Hayat bilgisi öğretim programına ilişkin yapılan araştırmalara yönelik bir inceleme. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 76-86.
- Yurtbakan, E., & Altun, T. (2019). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretimi tutumu ve uygulamaları ile karşılaştırılması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1160-1176.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Today, it is important to raise qualified individuals who know how to access information and can use information and technology effectively. Rapid developments in science and technology in particular affect both individuals and societies. Therefore, the individuals raised must adapt to these developments along with the innovations and changes they will encounter and fulfill the requirements of the age they live in. It is an undeniable fact that this will be achieved through education. With education, the individual can fulfill the requirements of the age and acquire knowledge, skills, values, attitudes and thoughts. Tay (2017) also emphasizes that individuals acquire the necessary knowledge, skills, attitudes, habits and values to continue their lives in harmony with their environment and the society they live in, in a formal way, through the Life Science course. The Life Science course is a course that allows children to get to know the environments they are in; internalize their knowledge, skills and values, and includes all the facts about life (Çelik, 2020). The Life Science course, which allows students to adapt the knowledge they have acquired to their lives, overcome the difficulties they will face in the future, act in accordance with all kinds of environments, be productive and have the ability to base their ideas on science, undertakes an important task (Yılmaz & Göçen, 2019), and the influence of primary

school teachers, primary school teacher candidates and academicians in the teaching of this course is an undeniable fact.

Method

In this study, which was conducted to examine the opinions of primary school teachers, primary school teacher candidates and academicians regarding the teaching of the Life Science course, a case study design from qualitative research methods was used. The study group of this research consists of 10 primary school teachers working in a province in the Central Anatolia Region, 10 primary school teacher candidates studying at a university in the same province and 5 academicians working at the university. The criterion sampling technique was used in determining the study group. Within the scope of the study, data were collected with a semi-structured interview form. The descriptive analysis technique was used in the data analysis process.

Results and Discussion

In order to rank the courses in primary school according to their importance, it was observed that the majority of the primary school teachers gave the Turkish or Life Sciences courses first place. It was concluded that a significant portion of the teacher candidates also gave priority to the Life Sciences course. In the study conducted by Baysal et al. (2017), it was concluded that the Life Sciences course was an important course for students in the 1st, 2nd and 3rd grades of primary school. In the study conducted by Batmaz (2022a), it was concluded that the majority of the primary school teachers ranked the Life Sciences course first according to their importance. In the study conducted by Yurtbakan and Altun (2019), it was observed that the majority of the primary school teachers ranked the Turkish or Life Sciences course as the most important course. It was concluded that the majority of the primary school teachers used the case study method more in teaching the Life Sciences course. It was observed that the majority of the teacher candidates and all of the academicians stated that the drama method could be used in teaching the Life Sciences course. The use of drama method in teaching Life Science course by primary school teachers, teacher candidates and academicians is also supported by the results of studies in the literature (Aykaç, 2011; Utkür, 2012; Ütkür, 2018; Avcı, 2021; Selanik-Ay, 2005; Karabörk, 2020; Türköz, 2018; Yurtbakan & Altun, 2019). It was concluded that all primary school teachers carried out value education in Life Science course. In the study of Erbaş and Başkurt (2022), it was seen that most of the teachers stated that value education should definitely be provided, while some teachers saw this education as a burden and stated that they could not spare time. While it was seen that a significant portion of the teachers carried out value education with methods/techniques, it was seen that teacher candidates and academicians stated that value education should be provided in a way that provides learning by doing/experiencing. In the study conducted by Erbaş and Başkurt (2022), it was observed that teaching values by doing and living was emphasized. In the study of Çanak (2019), it was stated that values such as respect, honesty, justice and tolerance should be given in the Life Sciences course.

It has been observed that the majority of primary school teachers include family participation in the teaching of Life Sciences course, and all primary school teacher candidates and academicians state that family participation should be included. Although the school has an important function in educating students in a more qualified manner and preparing them for life, it should not be forgotten that families also have great responsibility in this process (Gökçe, 2000). Machen et al. (2005) stated that families' participation in the students' learning process and their going to school gives students the feeling that they are interested in them and makes their students feel more secure.